

AKRECIJA ADE

EKOTON26
Novi prostori suživota.

arhitektonsko-urbanistički studentski konkurs.

METABOLIZAM DELTE. ADA BOJANA

Nastala 1858. oko olupine jedrenjaka „Merito“, Ada Bojana je dinamični ekoton rečnih, bočatnih i morskih ekosistema. Zaštićeni rukavci i otvoreni front Jadrana određuju uslove arhitektonsko-inženjerske intervencije. Dok kopno opterećuju administrativni i tenderski sporovi oko nelegalnih i privremenih objekata, more odnosi južni špic. Uzvodne brane na Drimu i gubitak 90% prirodnog sedimenta ubrzavaju eroziju, uz pretnju potapanja ostrva do kraja veka.

ZAŠTO SPAŠAVAMO ADU?

Ada Bojana je za poslednje tri decenije izgubila preko 10% teritorije, dok se obala mestimično povukla 80–220 metara. Restorani poput „Diska“ danas su u vodi, a more je već odnelo deo apartmana i turističke infrastrukture. Dalja erozija ugrožava opstanak južnog špica i čitavog ostrva. Ada predstavlja prirodni štit zaleđa: ublažava udare talasa i štiti Veliku plažu, rečni tok i poljoprivredno zemljište od erozije, poplava i prodora slane vode. Njenim nestankom bili bi ugroženi slatkovodni resursi, stanište račića Arenopontia huysi, koridori za 107 vrsta riba i odmorišta ptica selica, kao i tradicija ribarenja kalimerama i jedinstveni kulturni identitet ovog prostora.

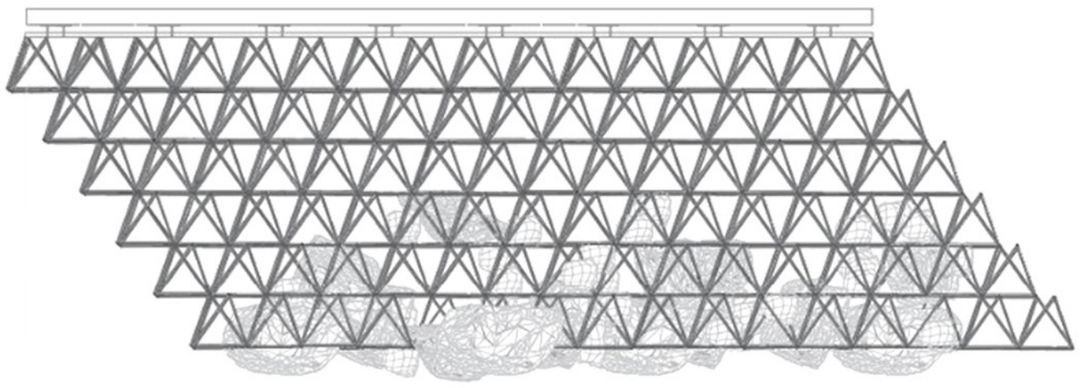

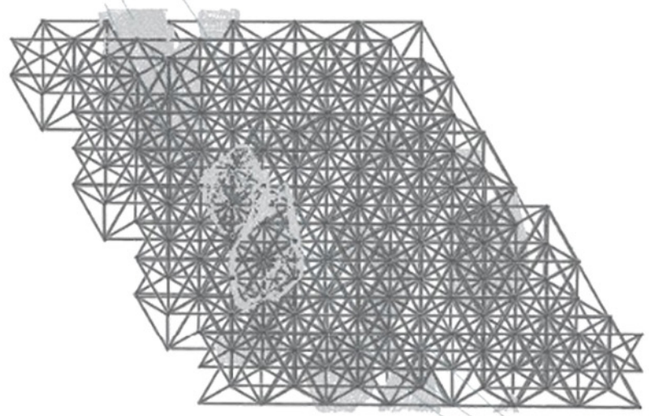

BIOROCK KONSTRUKCIJA GREBENA

Kao odgovor na nestajanje Ade, projekat predlaže sistem poroznih Biorock grebena koji ublažavaju energiju talasa i stvaraju uslove za zadržavanje sedimenta. Njihovim pažljivim rasporedom usmerava se taloženje peska, uz postepeno formiranje sprudova, plaža i laguna, sa ciljem obnove i širenja ostrva. Čelična konstrukcija sa kamenom istovremeno nosi nadvodne sadržaje, dok je mineralne naslage postepeno oblažu i stvaraju podlogu za nova morska staništa.

Izgled

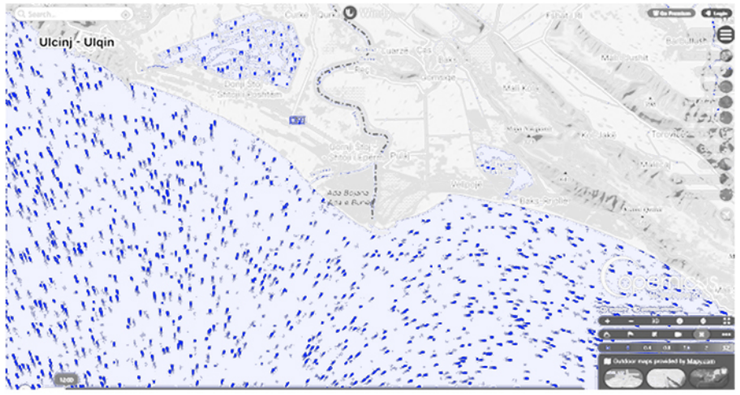

Osnova

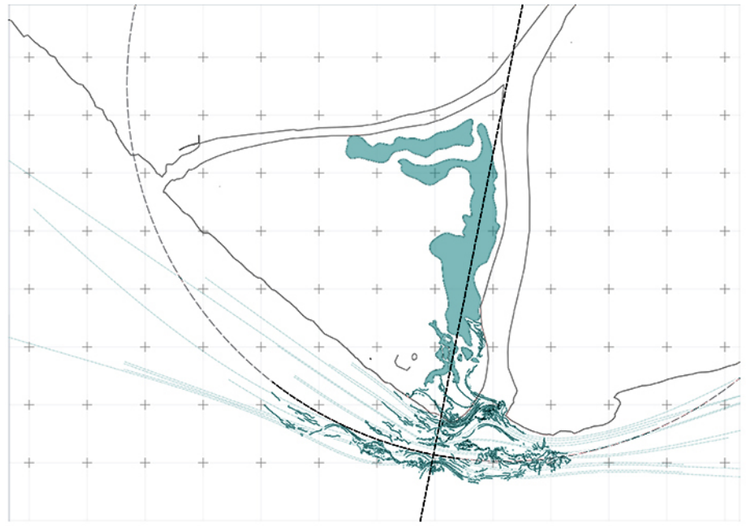
BIOROCK KONSTRUKCIJA GREBENA

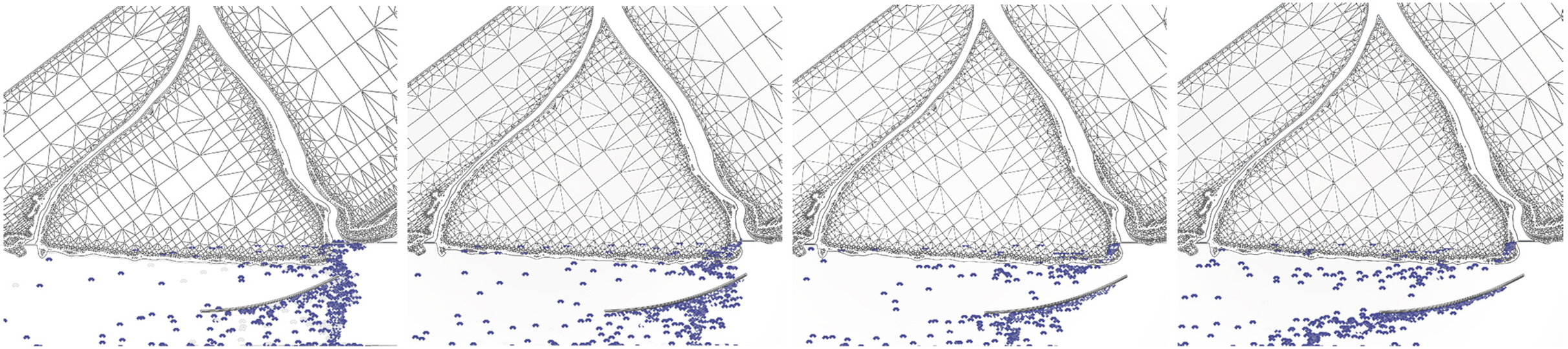
Preklapanjem istorijskih ortofoto snimaka i savremenih topografskih podataka mapirane su promene obalske linije od 1984. do danas. Utvrđeni su obim gubitka kopna na južnom rtu i kritične zone za intervenciju.

Podacima sa platformi Copernicus i Windy analizirani su smerovi, učestalost i intenzitet morskih struja i talasa pod uticajem juga i levača. Utvrđeni su dominantni pravci delovanja na obalu koji doprinose eroziji Ade.

Mapirani su kanal strujanja i pravci prenosa energije duž jugozapadnog oboda. Na osnovu njih i naglih promena dubine određeni su položaj i oblik podvodnih Biorock grebena.

U 3D simulaciji testirano je ponašanje strujanja kroz propusnu strukturu Biorock grebena. Rezultati ukazuju na smanjenje energije talasa i usporavanje struja, što podstiče taloženje sedimenta i formiranje peščanih sprudova i zaštićenih laguna.

SP00003

FOTODOKUMENTACIJA

GENIUS LOCI. KULTURNI PEJZAŽ SLOBODE

Ada Bojana razvijena je 1973. kao plansko naturističko naselje domaćih banaka i nemačkog turoperatora Miramare. „Crne“ i „bele“ modularne vile i auto-kamp primali su preko 1.500 posetilaca dnevno, od kojih 99% iz Zapadne Evrope. Riblje večeri uz vatru, paprike kao posude za piće i banketi u Disku oblikovali su kosmopolitski duh, ovekovečen filmom „Ljepota poroka“ (1985/86), kroz kontrast slobode ostrva i patrijarhalnog zaleđa.

Prostor oslobođenog tela. Most iz 1987. prekida izolaciju i pokreće nekontrolisano širenje sojenica i vikendica, koje urbanistički plan pokušava da objedini u „difuzni hotel“. Ribarenje kalimerama dobija zakonsku zaštitu 2017. Stanica Kiteloop (2006) okuplja novu generaciju, naročito studente arhitekture, koji kroz kampovanje, sport, oslikavanje jedara i murala povezuju umetnost i život na obali. Iz tog okruženja 2016. nastaje AΔA kolektiv, koji zagovara zaštitu kulturnog pejzaža i suprotstavlja se elitnoj komercijalizaciji predviđenoj državnim strategijama do 2030.

1973. [**Naturizam**] Otvaranje FKK naselja sa nemačkim partnerom Miramare

1985/86. [**Kultni film**] “Ljepota poroka”

1987. [**Izgradnja mosta**]

[Drumski pristup] Gosti postaju mobilniji; početak divlje gradnje.

2000. [Sojenice] Evidencija: 234 objekta duž reke.

2006. [Kiteloop] Otvaranje kiteloop-a.

2013. [Ekspanzija] Beleži se 427 kućica

2016. Osnivanje AΔA kolektiva, radjanje otpora prma komercijalizaciji.

2017 [Kalimere] Kalimere stiču status kulturnog dobra.

2020. [Tiha zona] Uvođenje strogog akustičkog limita od 30–35 dB i kazni do 10.000 € radi odbrane naturističkog mira i ornitološkog staništa od buke ugostiteljskih objekata

2025-2030 [Strategija] Plan ulaganja od 8.4 miliona evra u povećanje kapaciteta i produženje sezone na preko 190 dana, koji teži pretvaranju Ade u „elitnu turističku destinaciju“ i ulazi u otvoren konflikt sa ekološkim apelima o potopu ostrva.

2100. Potpuni morfološki i ekološki nestanak Ade Bojane pod vodom usled progresivnog podizanja nivoa Jadranskog mora i trajne erozije obale, u skladu sa dramatičnim predviđanjima studije Svetske banke.

ARHITEKTONSKI SKLOP CELINE

Projekat predlaže regenerativni model obale kao odgovor na eroziju i komercijalizaciju Ade Bojane. Arhitektonsku celinu čine nadvodna poveznica i veštački Biorock greben, zamišljen kao zajednička osnova za obnovu pejzaža, morska staništa i boravak ljudi. Konstrukcija se postavlja prva, kao oslonac objekata i podsticaj taloženju sedimenta, kojim bi se vremenom formirale nove plaže i lagune. Luka, kajt-klub i ribarski kamp sa tradicionalnim kalimerama nastavljaju duh mesta, dok javno dostupni prostori podržavaju slobodno okupljanje. Ovim se istražuje savremena praksa građenja koja povezuje tehnologiju, prirodne procese i lokalnu zajednicu.

300

600

SP00003

10

Situacioni prikaz
R1:15 000

SP00003

100

200

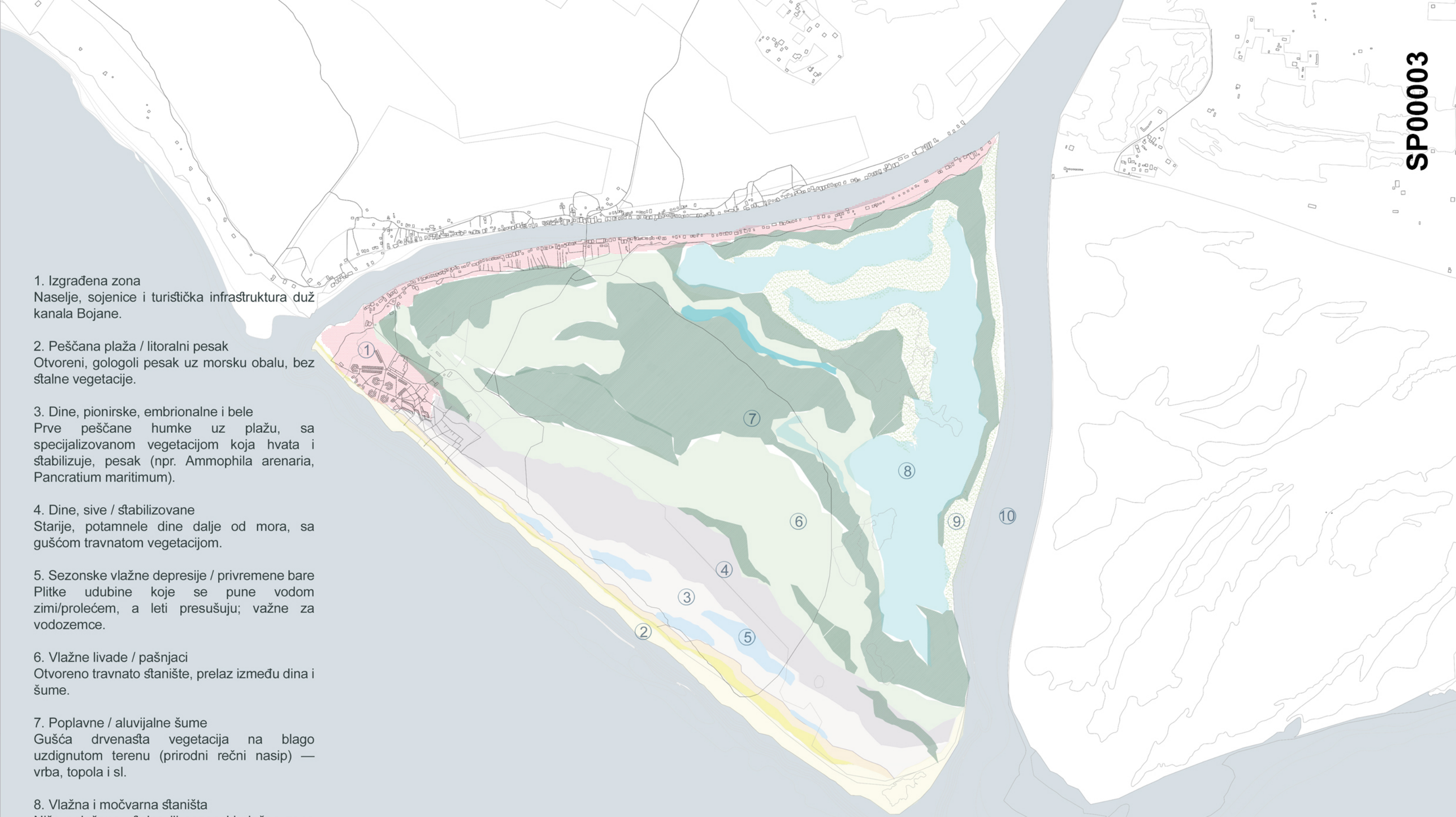
Situacioni prikaz
R 1:5000

0m 10m 60m 210m

POVEZNICA

Poveznica spaja Adu sa grebenom i simbolički otvara put širenju njenog ekosistema ka moru. Njeni segmenti odgovaraju na mapirana staništa i prirodne procese, uspostavljajući niz različitih odnosa između ljudi, živog sveta i vode.

1. Izgrađena zona
Naselje, sojenice i turistička infrastruktura duž kanala Bojane.

2. Peščana plaža / litoralni pesak
Otvoreni, gologoli pesak uz morsku obalu, bez stalne vegetacije.

3. Dine, pionirske, embrionalne i bele
Prve peščane humke uz plažu, sa specijalizovanom vegetacijom koja hvata i stabilizuje, pesak (npr. Ammophila arenaria, Pancratium maritimum).

4. Dine, sive / stabilizovane
Starije, potamnele dine dalje od mora, sa gušćom travnatom vegetacijom.

5. Sezonske vlažne depresije / privremene bare
Plitke udubine koje se pune vodom zimi/prolećem, a leti presušuju; važne za vodozemce.

6. Vlažne livade / pašnjaci
Otvoreno travnato stanište, prelaz između dina i šume.

7. Poplavne / aluvijalne šume
Gušća drvenasta vegetacija na blago uzdignutom terenu (prirodni rečni nasip) — vrba, topola i sl.

8. Vlažna i močvarna staništa
Niže položene, stalno ili sezonski vlažne zone iza šumskog pojasa, obuhvataju i slane i slatkovodne močvarne uticaje.

9. Barska/riparijska vegetacija uz reku
Trska, rogoz i slična vegetacija direktno uz vodeni tok.

10. Reka Bojana / more
Vodene površine.

SP00003

monitoring vode/regeneraciona polja močvare
rasadnik trske/konstrukcija najtanja i najniža/
osmatračnica

VLAŽNA I MOČVARNA STANIŠTA

prostor za ptice/kroz
šumu dobija mrežastu opnu

PAŠNJACI I ŠUME

sive dine-
zaštićen prelaz

poprečni elementi za dine,
na njima mesta za odmor/
tkanine/kornjace

EMBRIONALNE I BELE DINE

male platforme, kupanje,
pristup vodi, pontoni,

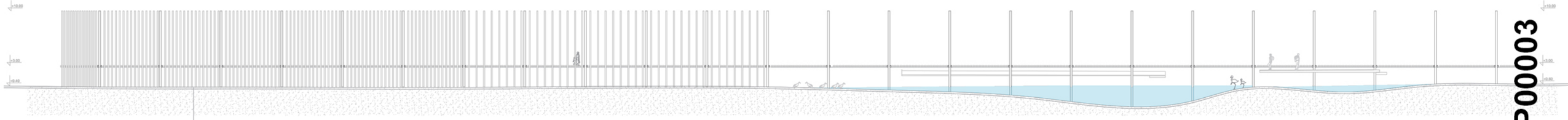
ZONA LAGUNE

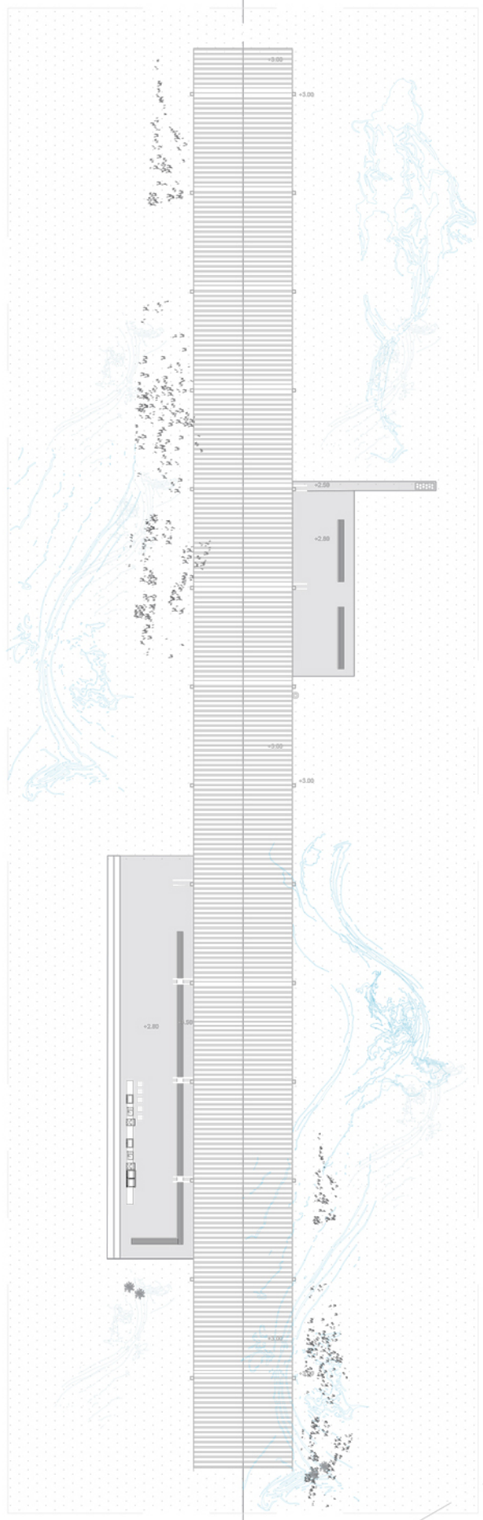
SP00003

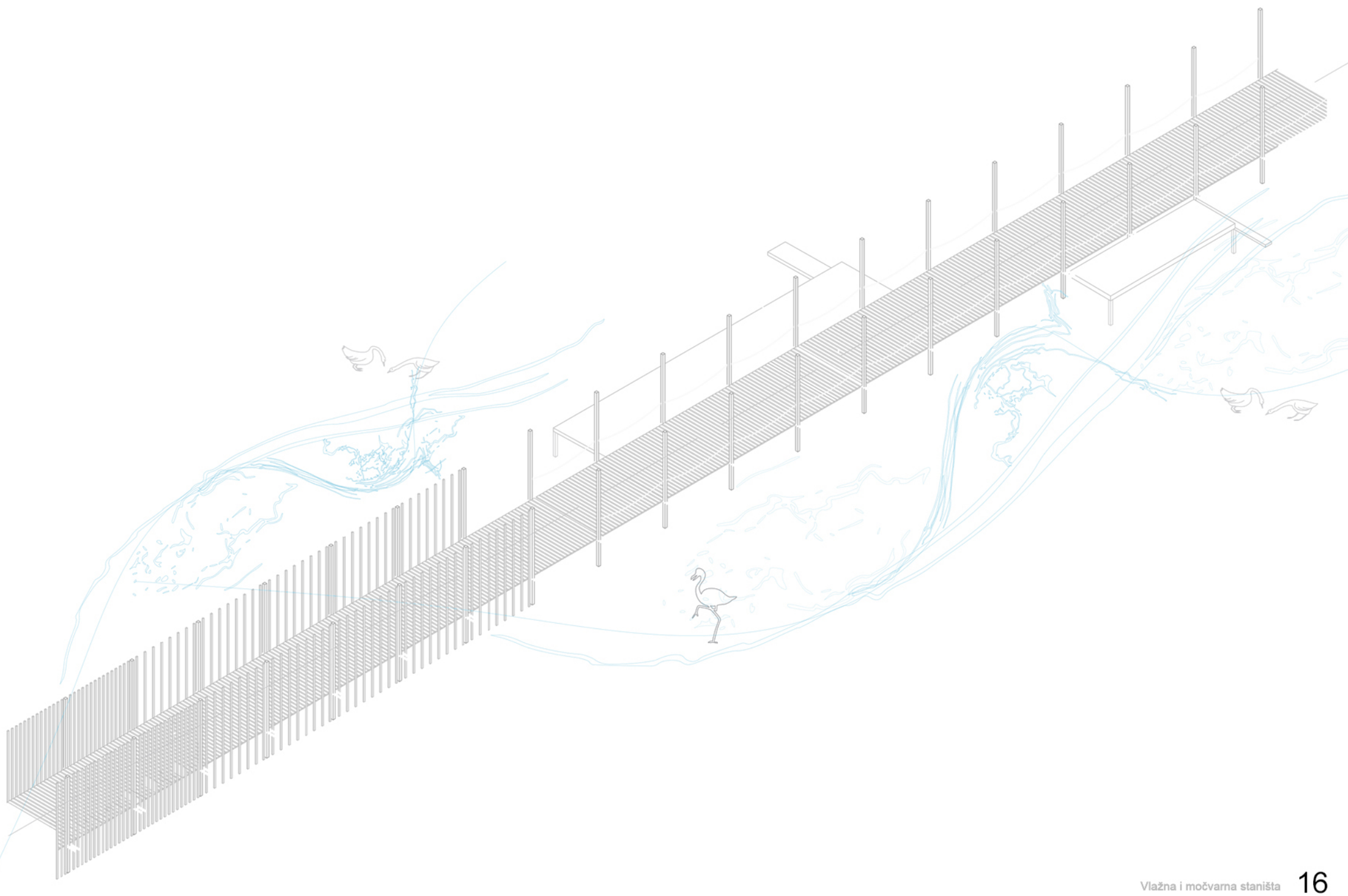
VLAŽNA I MOČVARNA STANIŠTA

Konstrukcija se proređuje i otvara prema močvari, uz bočne platforme za posmatranje, monitoring i uzorkovanje vode i sedimenta. Izdignuta putanja smanjuje zauzimanje tla i ostavlja prostor za vodu, vegetaciju i kretanje životinja.

SP00003

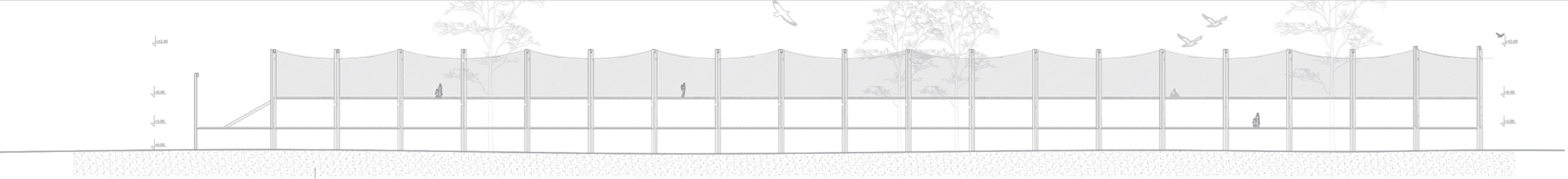
0m 1m 6m 16m 31m

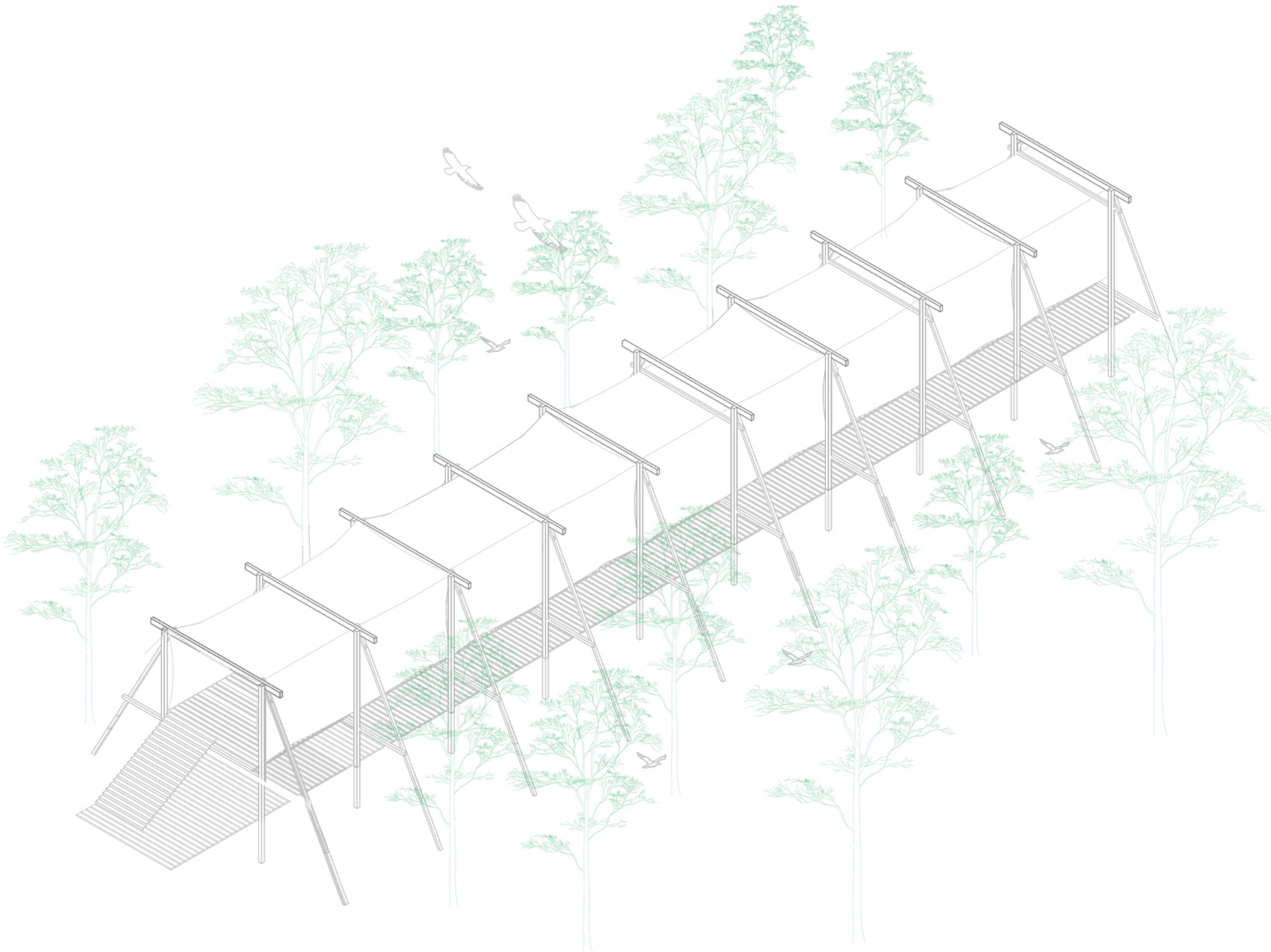
SP00003

VLAŽNA ALUVIJALNIH ŠUMA

Spojnica se podiže do nivoa krošnji i obavija poroznom mrežastom opnom koja razdvaja putanju posetilaca od staništa, zadržavajući vizuelni kontakt sa šumom. Prostor ispod ostaje otvoren za plavljenje, rast vegetacije i kretanje životinja.

SP00003

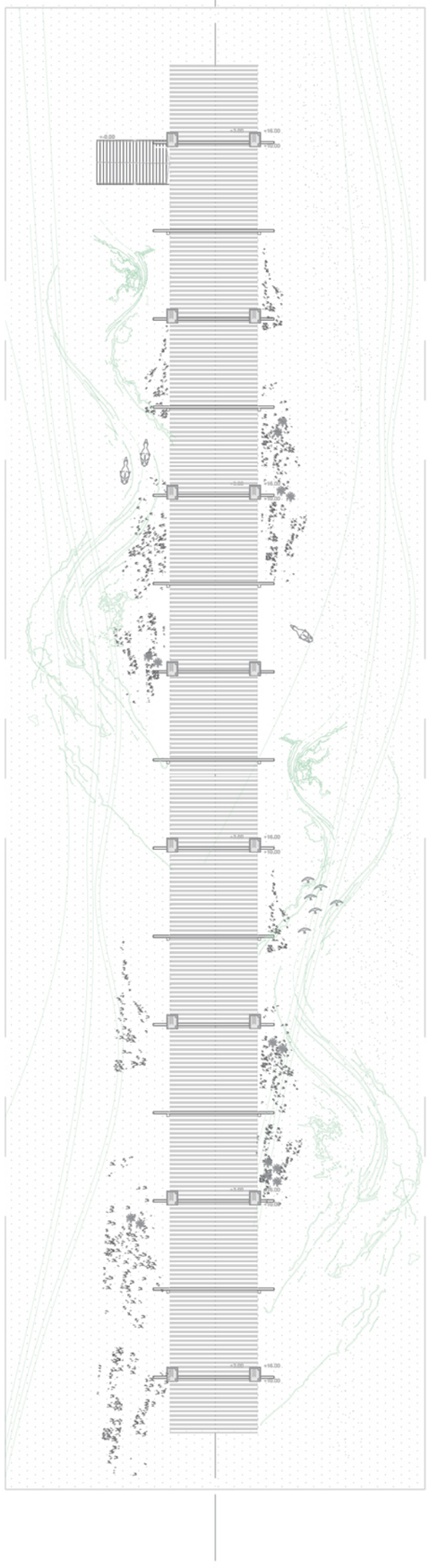

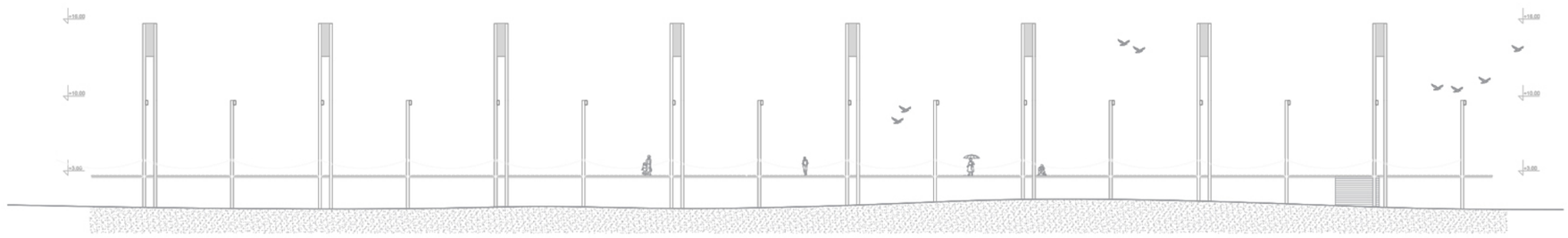

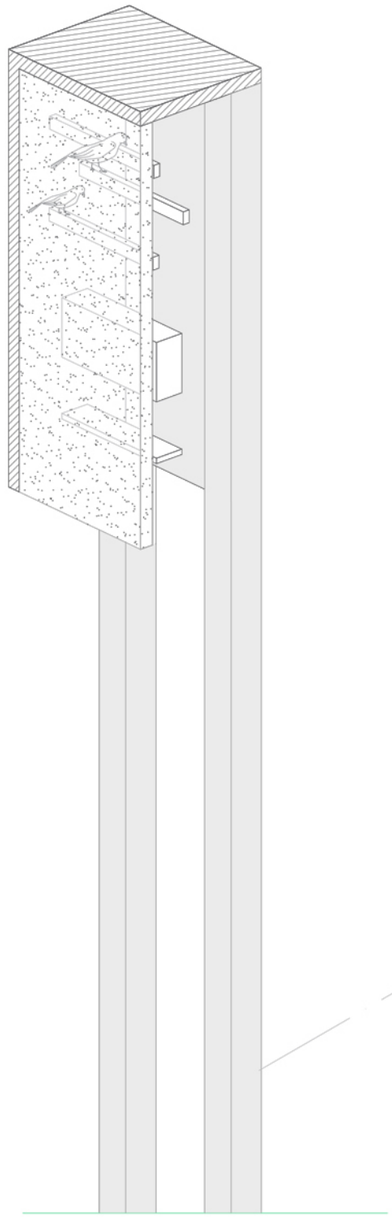
SP00003

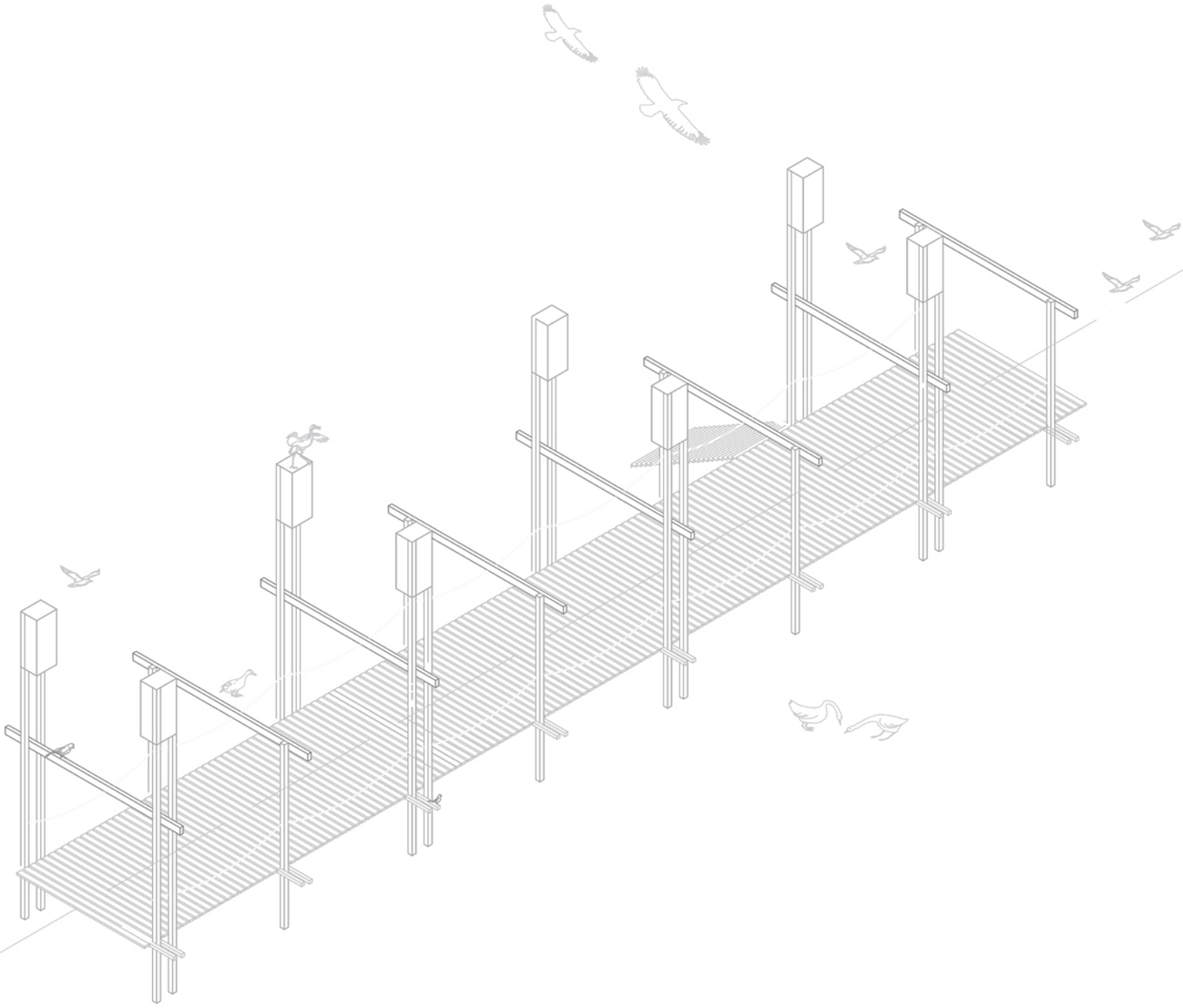
ZONA VLAŽNIH LIVADA

Produžene vertikale otvorene konstrukcije nose stanice za kratkotrajni odmor i ishranu ptica. Postavljene iznad pešačke putanje, stanice odvajaju prostor za ptice od kretanja posetilaca.

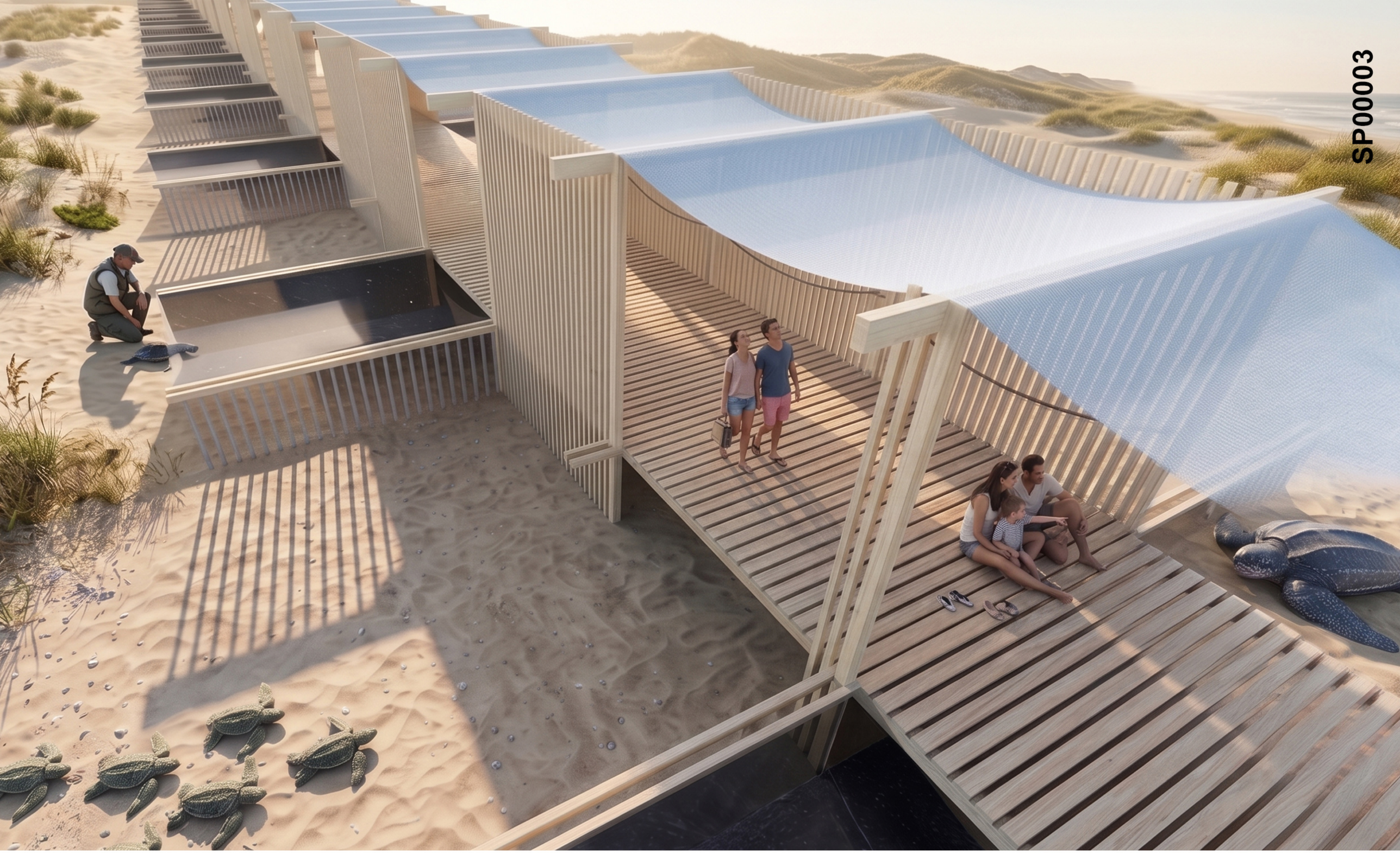

SP00003

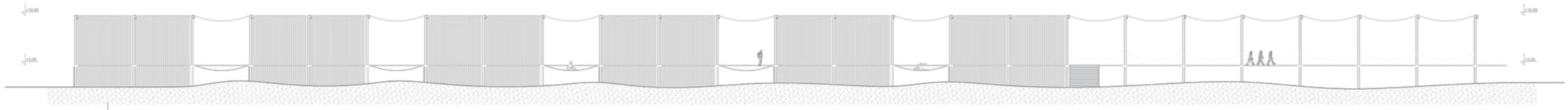
Zona vlažnih livada

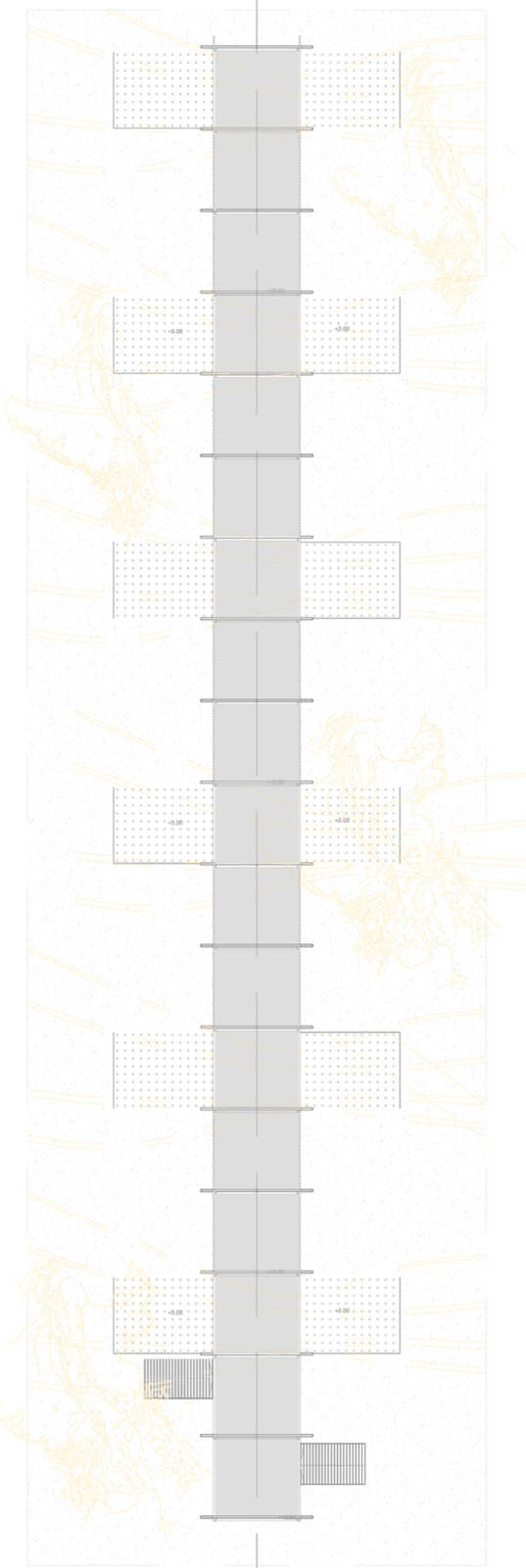

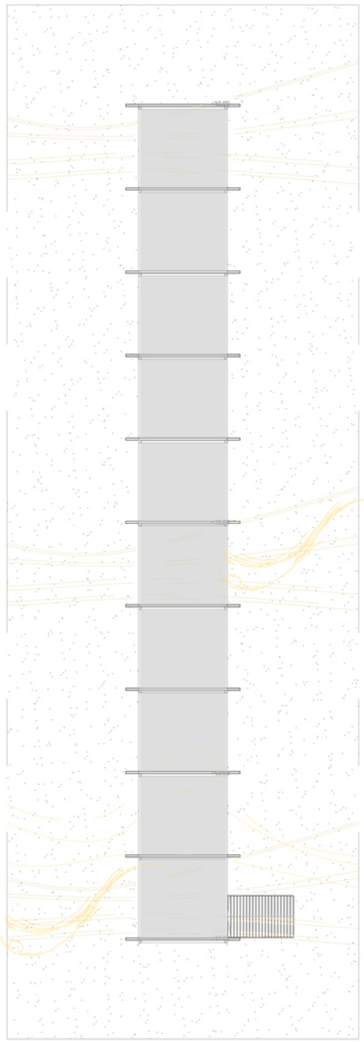
ZONA BELIH I SIVIH DINA

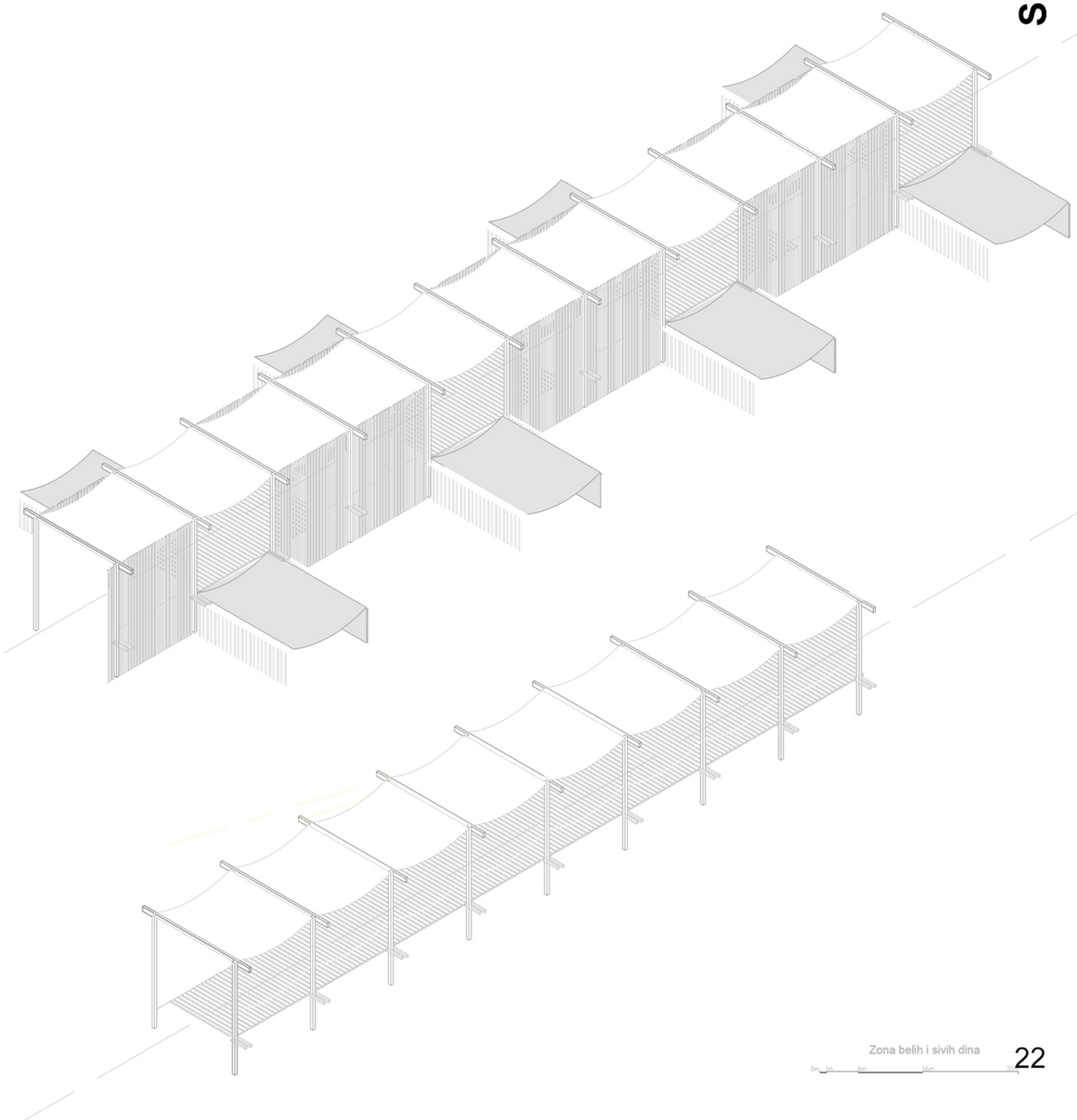
Poprečne drvene gredice i propusne mreže zadržavaju pesak nošen vetrom, podstičući formiranje dina i njihovu stabilizaciju vegetacijom. Gornja mreža namenjena je zaštiti jaja kornjača, dok izdignuta spojnica omogućava kretanje posetilaca iznad peščanog staništa.

SP00003

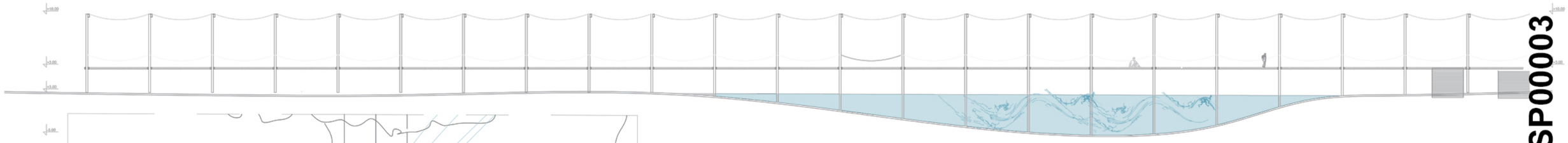

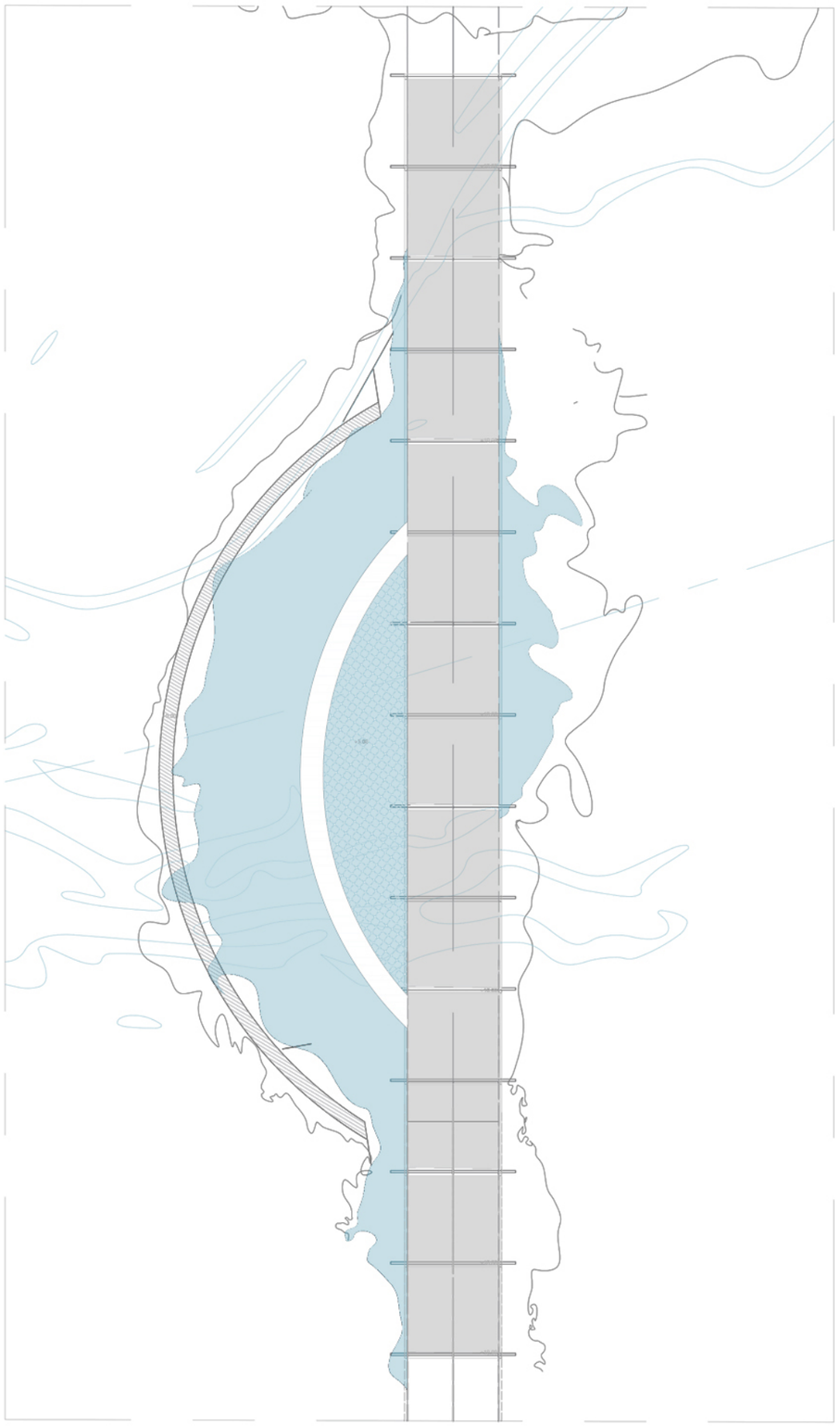
Zona belih i sivih dina

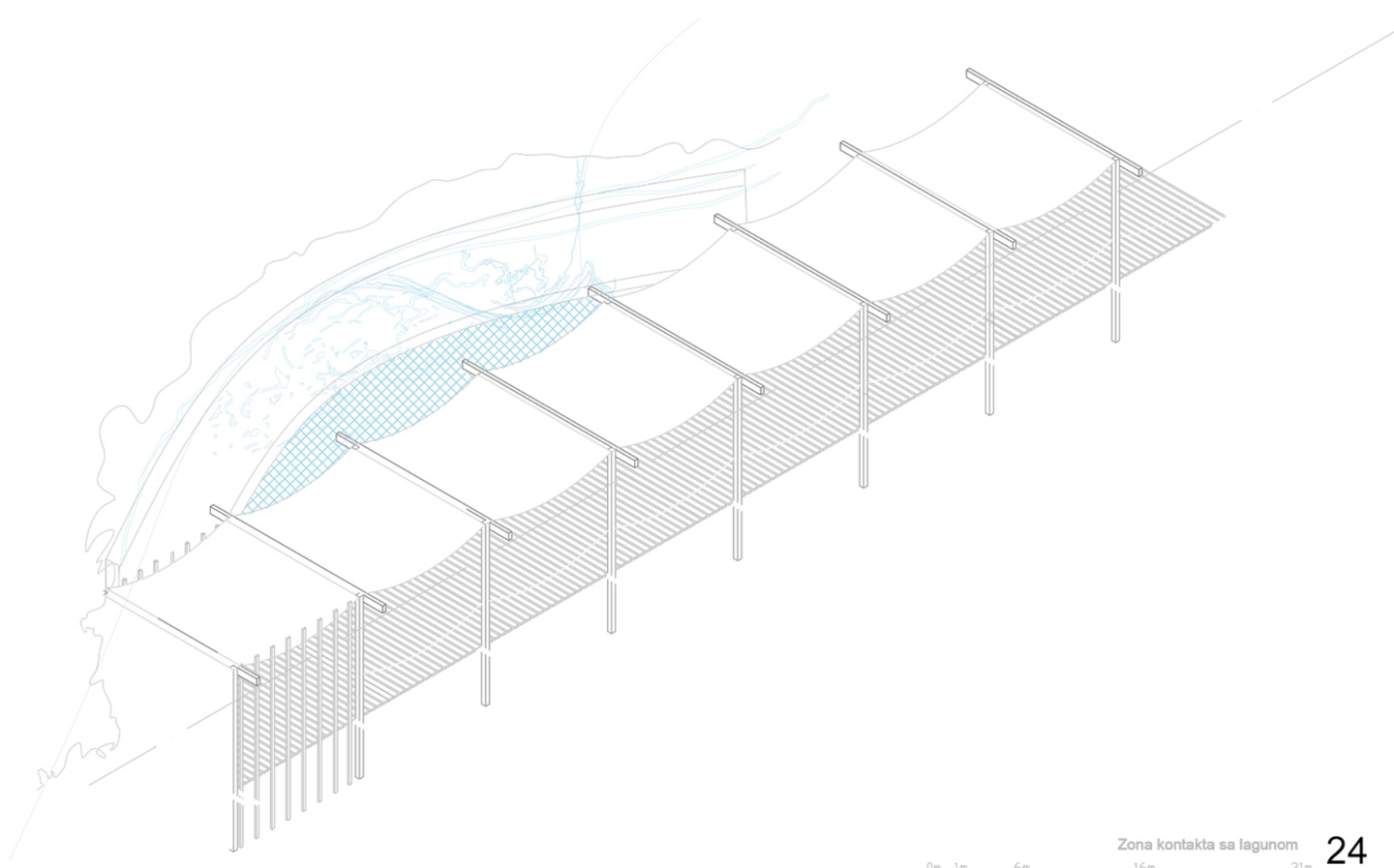

ZONA KONTAKTA SA LAGUNOM

Poprečni element spojnice oblikuje zaklonjenu vodenu površinu i stvara uslove za taloženje sedimenta i postepeno formiranje lagune. Izdignuta pešačka putanja ostavlja prostor za kretanje vode i peska ispod nje.

Zona kontakta sa lagunom

0m 1m 6m 16m 31m

SP00003

SP00003

MARINA/LUKA

Marina je projektovana kao prirodni nastavak jadranske poveznice, sa jasnim razdvajanjem čistih i prljavih zona. Primarno je namenjena jedrilicama, koje su smeštene najbliže ulazu zbog pokretnosti, dok su male jahte i gliseri raspoređeni u zaštićenom delu marine. Lukobran funkcioniše kao biorok koji vremenom prirodno akumulira sedimente, stvarajući održivu i dugotrajnu zaštitu.

Podužni izgled – Marina/Luka
R1:500

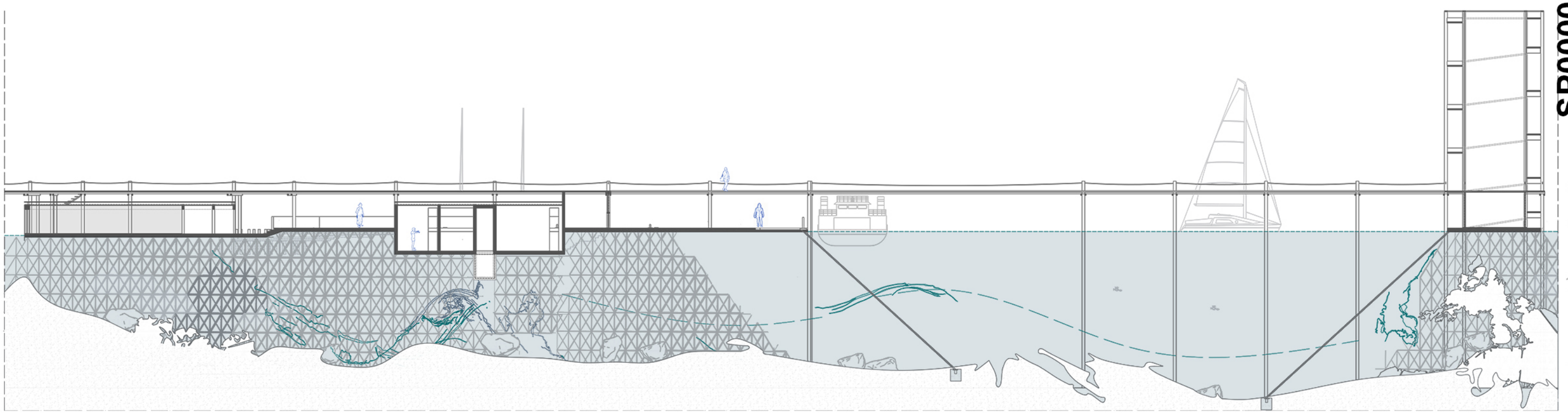
SP00003

+19.00
+3.00
±0.00
-0.50
-1.50

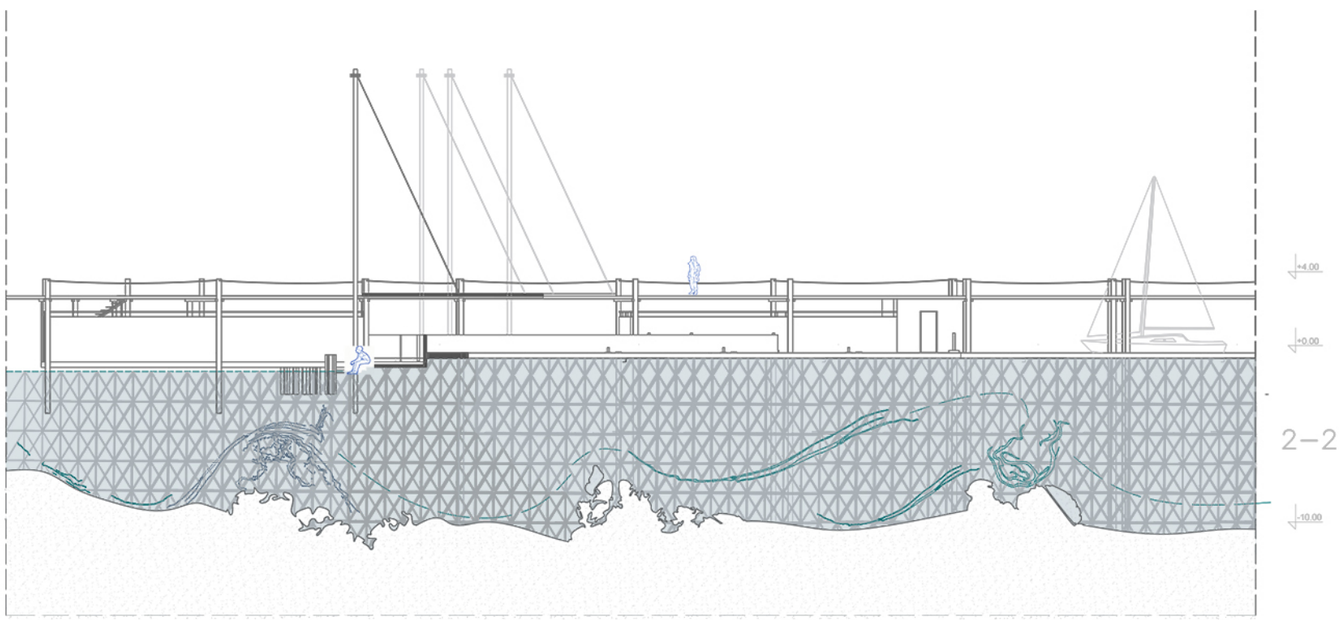
prijava zona
zona jedrilica – P
zona grupnih dolazaka
zona malih jahti – P
zona glisera/skutera – P

Osnova - Marina/Luka
R1:500
0m 1m 6m 16m 31m

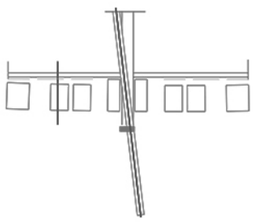
SP00003

1—1

2—2

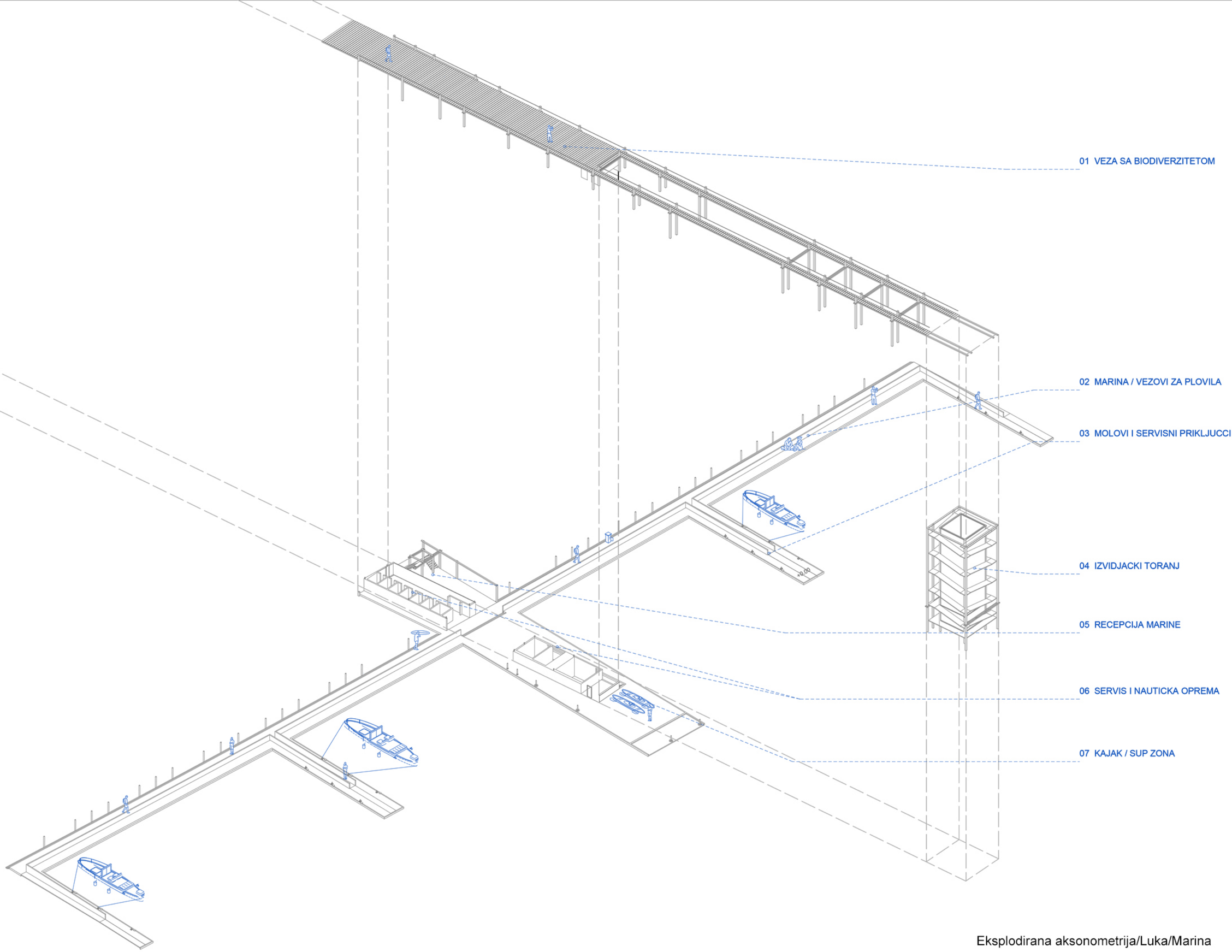

Luka se nalazi na preseku poveznice i luka grebena, kao simbolična tačka susreta pešačkog i vodenog saobraćaja. Ona objedinjuje dolazak sa Ade i pristup sa mora, uvodeći posetioce u mrežu sadržaja na grebenu.

Preseci - Marina/Luka
R1:333

0m 1m 6m 16m 31m

SP00003

01 VEZA SA BIODIVERZITETOM
02 MARINA / VEZOVI ZA PLOVILA
03 MOLOVI I SERVISNI PRIKLJUCCI
04 IZVIDJACKI TORANJ
05 RECEPCIJA MARINE
06 SERVIS I NAUTICKA OPREMA
07 KAJAK / SUP ZONA
+0.00
0m 1m 6m

SP00003

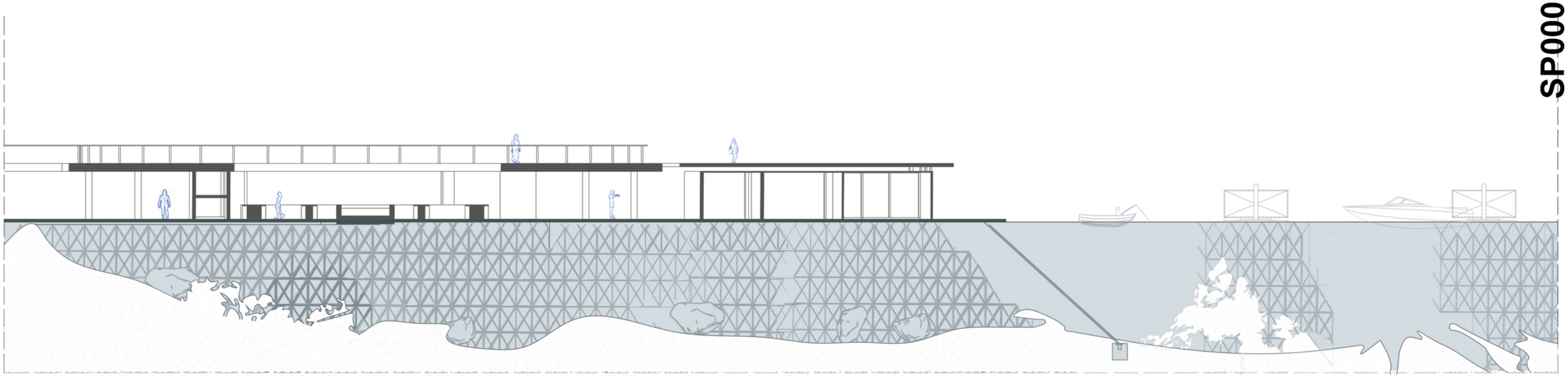
RIBARSKI KAMP

Ribarski kamp je koncipiran kroz sistem specijalizovanih zona koje prate put ribe od ulova do trpeze. Centralnu tačku čini kružni objekat gde se riba priprema, dok je njegov krov zamišljen kao osmatračnica za praćenje celog procesa. Kamp dalje obuhvata zonu za pecanje kalimerama, prostor za čišćenje i obradu, zonu za sušenje na morskom vetru, i na kraju, zonu za konzumaciju.

SP00003

+0.00
+0.00
+0.00
restoran na otvorenom
zona čišćenja i pripreme
zona za sušenje ribe
zatvoreni restoranski deo
zona Kalimera
Osnova - Ribarski kamp
R1:500
0m 1m 6m 16m 31m

SP00003

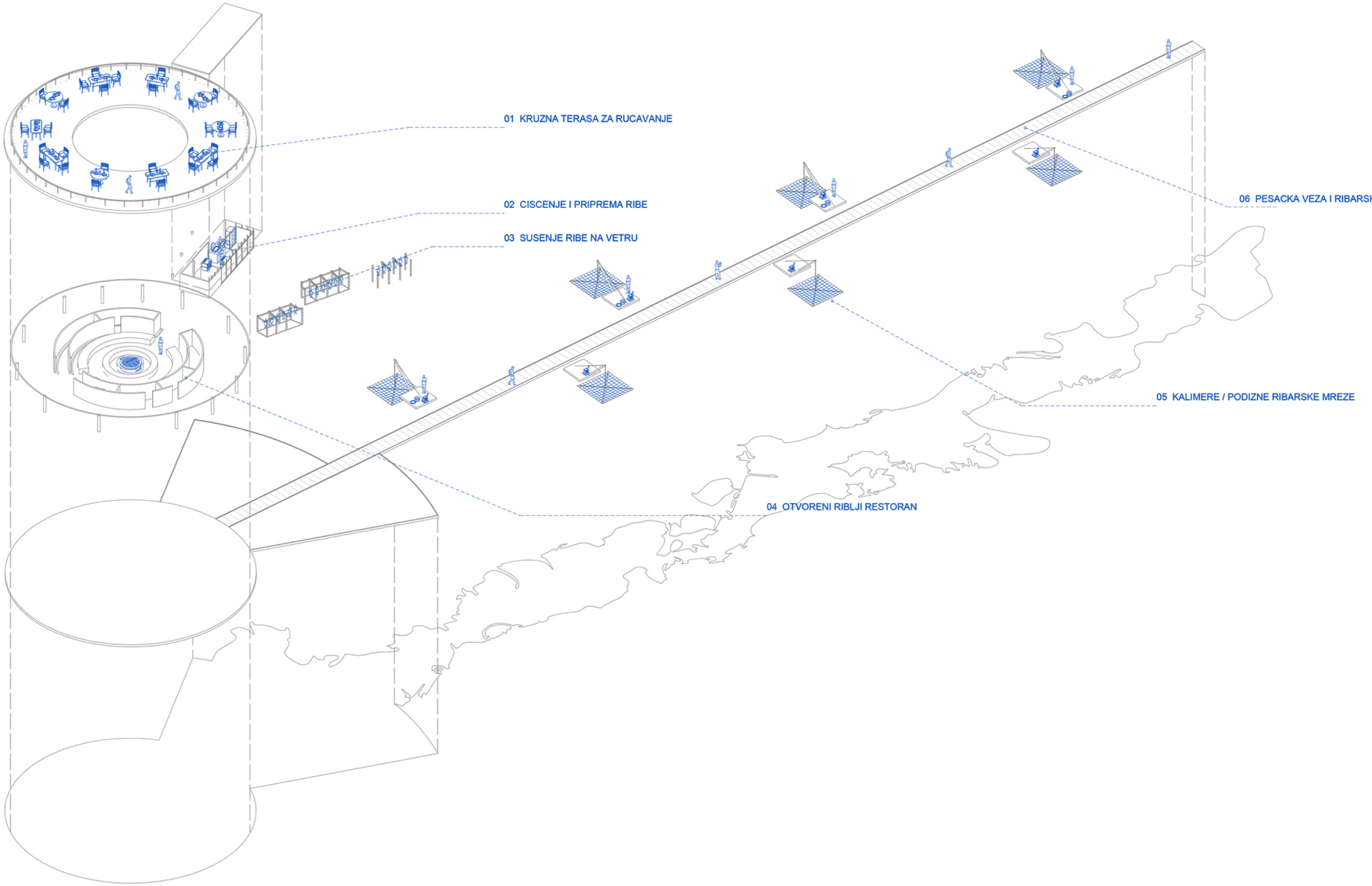

Preseci – Ribarski kamp
R1:250

0m 1m 6m 16m 31m

SP00003

01 KRUZNA TERASA ZA RUCAVANJE
02 CISCENJE I PRIPREMA RIBE
03 SUSENJE RIBE NA VETRU
04 OTVORENI RIBLJI RESTORAN
05 KALIMERE / PODIZNE RIBARSKE MREZE
06 PESACKA VEZA I RIBARSKE STANICE

SP00003

SP00003

STAMBENO TKIVO

Co-living kamp od 8 malih jedinica (13 ležajeva) u koridoru 80 × 20 m, podignut na tankim pilotima iznad vode, demontažne strukture. Puni zid postoji samo između susednih jedinica i u sanitarijama, a sve ostalo su tkane, poluprozirne zavese koje filtriraju sunce, vetar i pogled i „dišu" sa klimom, dok južnom ivicom prolazi porozna opna od drvenih lamela i sajli. Naturistička sloboda boravka, otvorenost prema moru i odmerena privatnost vode kretanje od zaštićenih useka do otvorenog mora.

SP00003

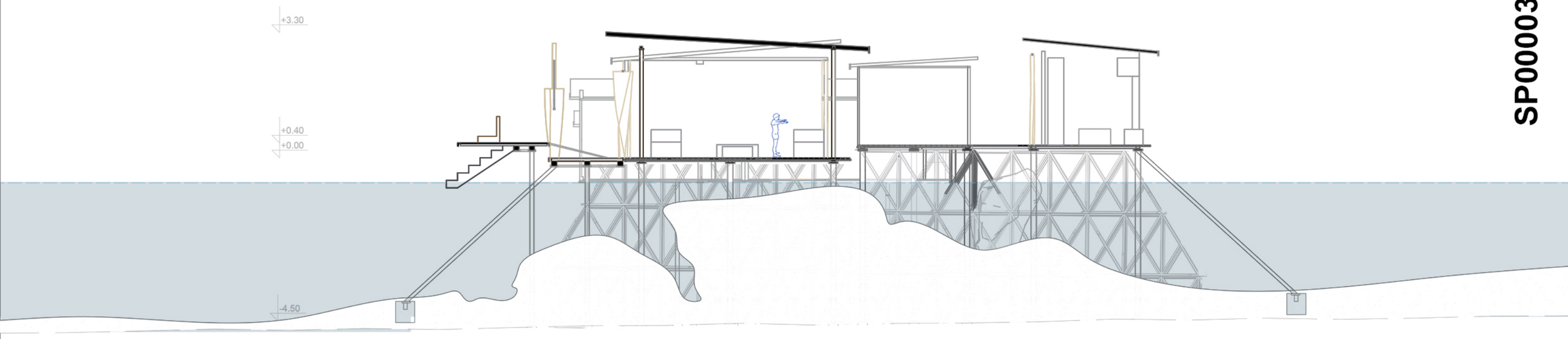
-0.50
+0.00
+0.50
spoljni tus
spoljni tus
spoljni tus
spoljni tus
spoljni tus
-0.50
+0.50
+0.00
ostava/police
radna povrsina
+0.00
prolaz
(otvoren sa svih strana – pogled kroz usek ll ka horizontu)
+0.00
+0.00
+0.50
+0.50
+0.50
C
A

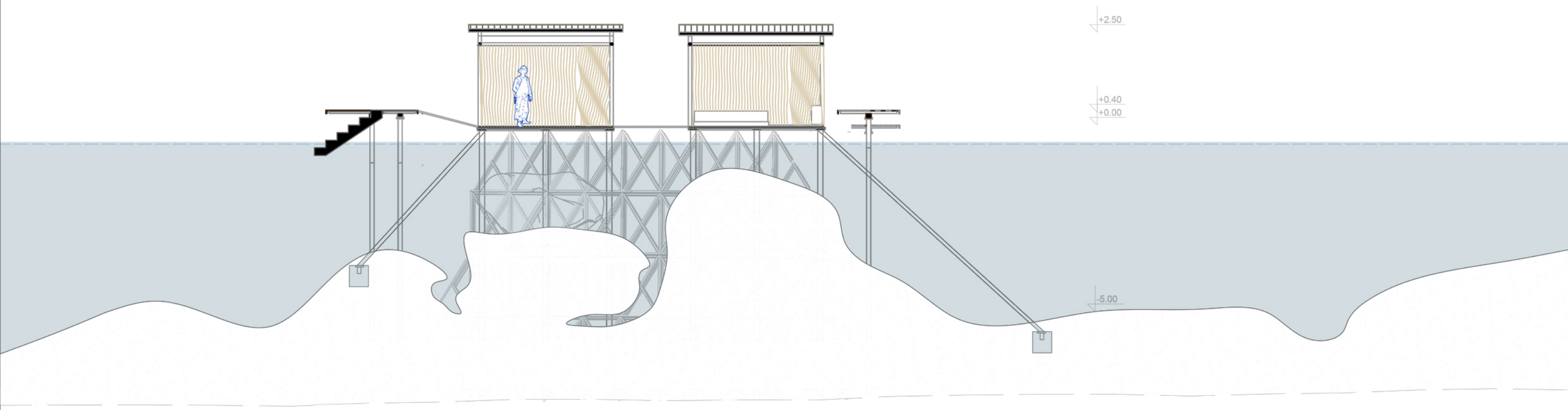
sobe za boravak
sanitarna zona
zajednička kuhinja
dnevna zona
komunikacija/obala

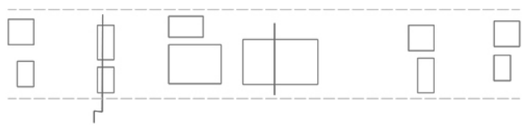
Osnova - Stambeno tkivo
R1:500

0m 1m 6m 16m 31m

SP00003

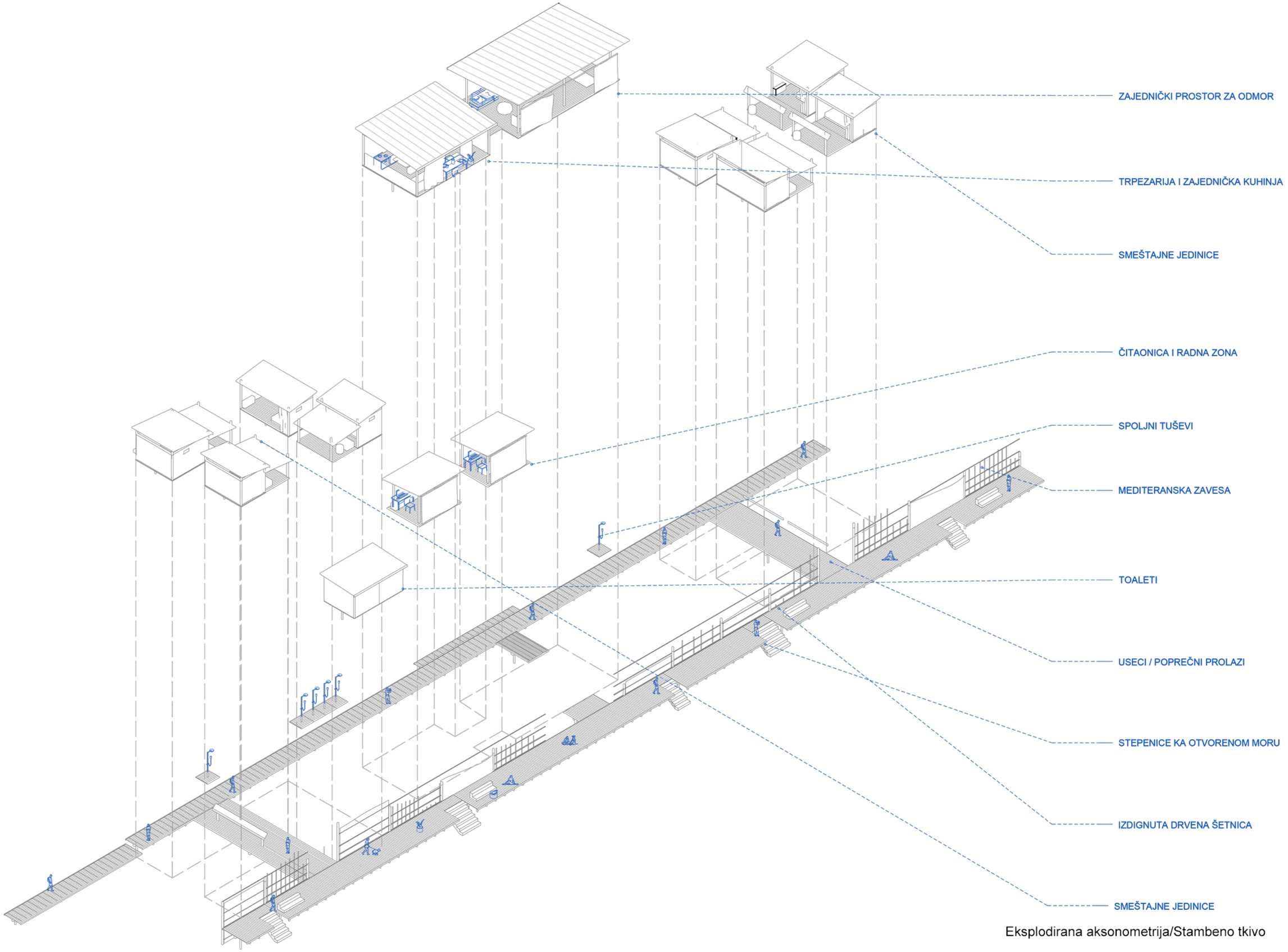

Preseci - Ribarski kamp
R1:250

SP00003

Eksplodirana aksonometrija/Stambeno tkivo

SP00003

SP00003

SP00003

+0.00

-0.90

+0.00

+0.00

+0.00

+0.00

+0.00

+0.00

+0.00

-2.50

-1.50

otvorena
pijaca/bazar
prodavnica
dnevni/noćni bar
restoran/noćni bar
poveznica

Osnova - Javni sadržaji
R1:250

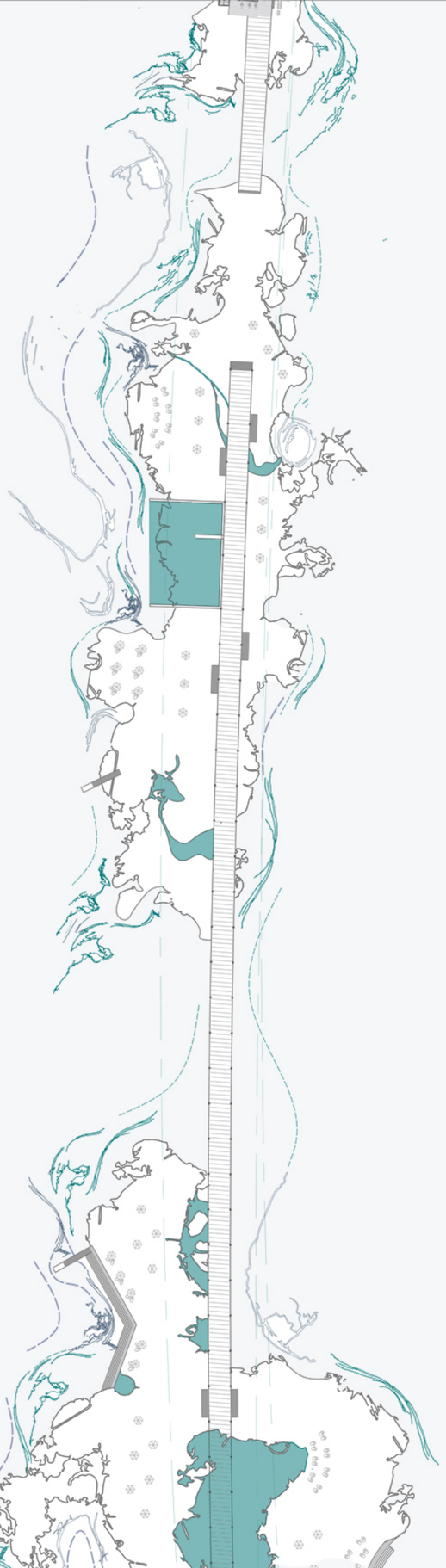
0m 1m 6m 16m 31m

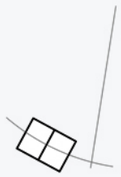
SP00003

PLAŽE

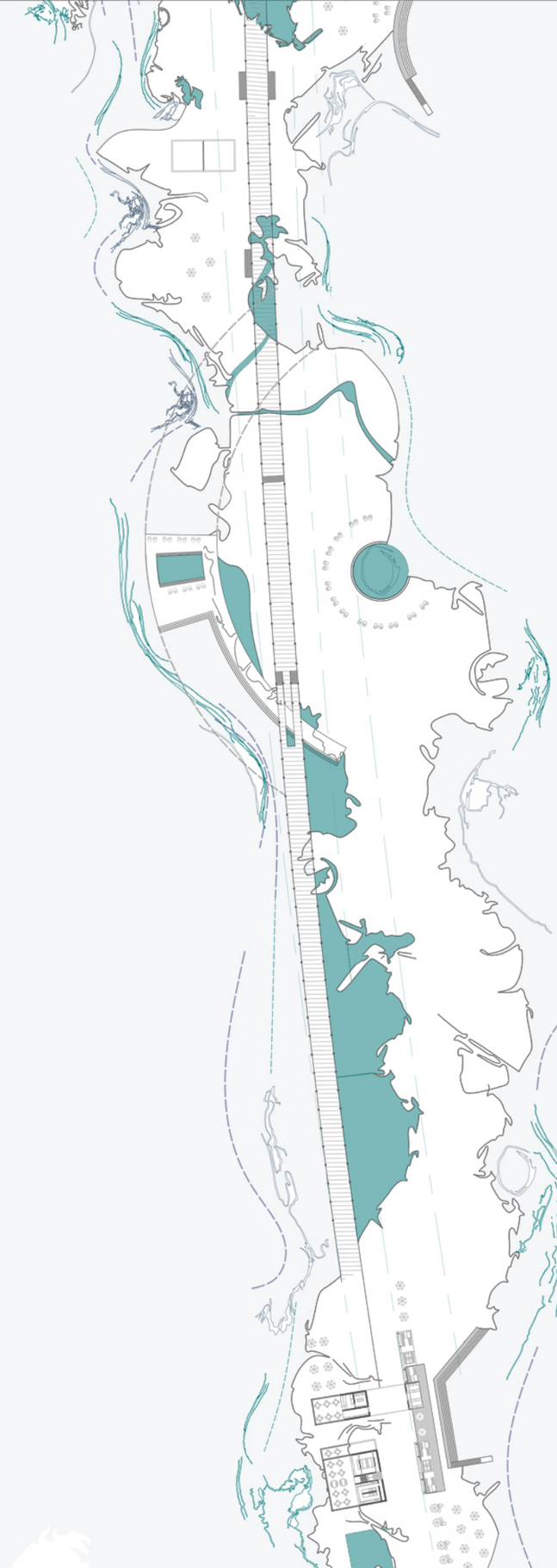
Spontane plaže zamišljene su kao rezultat postepenog taloženja peska uz greben, čiji se oblik menja delovanjem vode i vetra. Otvorene za kupanje, naturizam i neformalno okupljanje, nastavljaju kulturu slobodnog boravka na Adi.

SP00003

Osnova - Plaže
R1:1500

SP00003

Osnova - Plaže
R1:1500

SP0Q003

SP00003

KITELOOP ZONA

Kiteloop zona predstavlja produžetak duha Ade Bojane, reinterpretirajući jedan od njenih prepoznatljivih elemanata. Formirana je kao sistem privremenih, lako prilagodljivih objekata koji se nenametljivo integrišu u pejzaž i odgovaraju dinamičnom karakteru lokacije.

SP00003

-0.50

-0.50

-0.50

-0.50

+0.00

+0.00

+0.00

+0.00

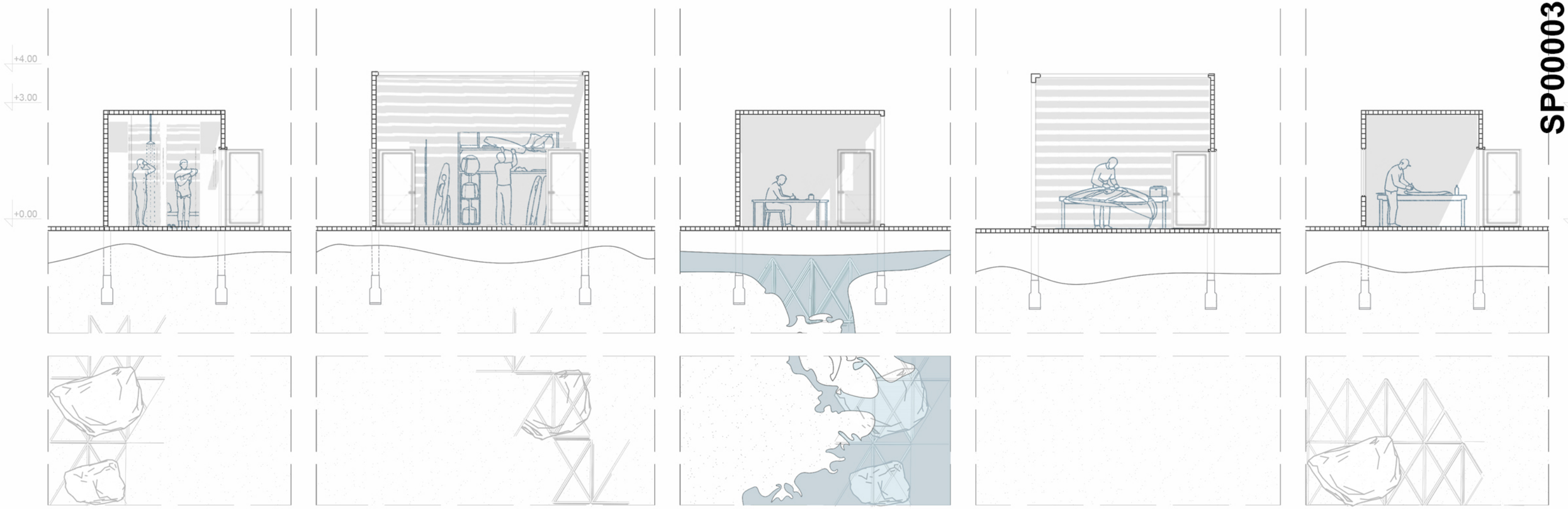
Pristupna zona
Servisni blok
Tehnička zona
Zona odmora , mobiljar

Osnova - Kitelоop zona
M1:500

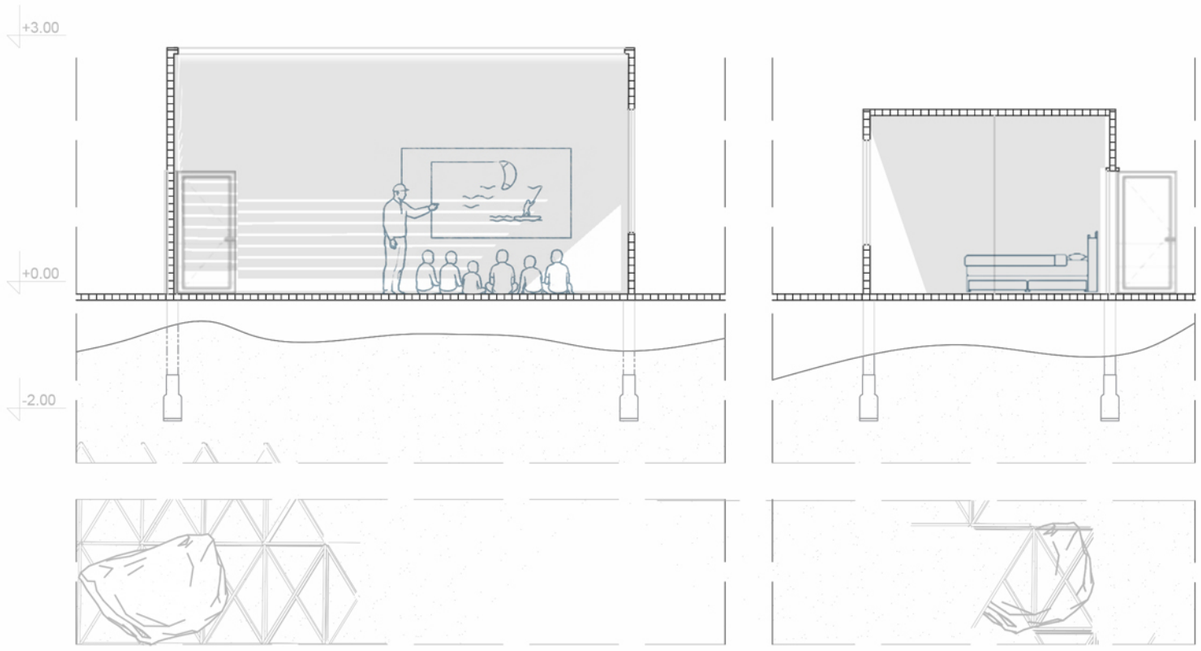
0m 1m 6m 16m 31m

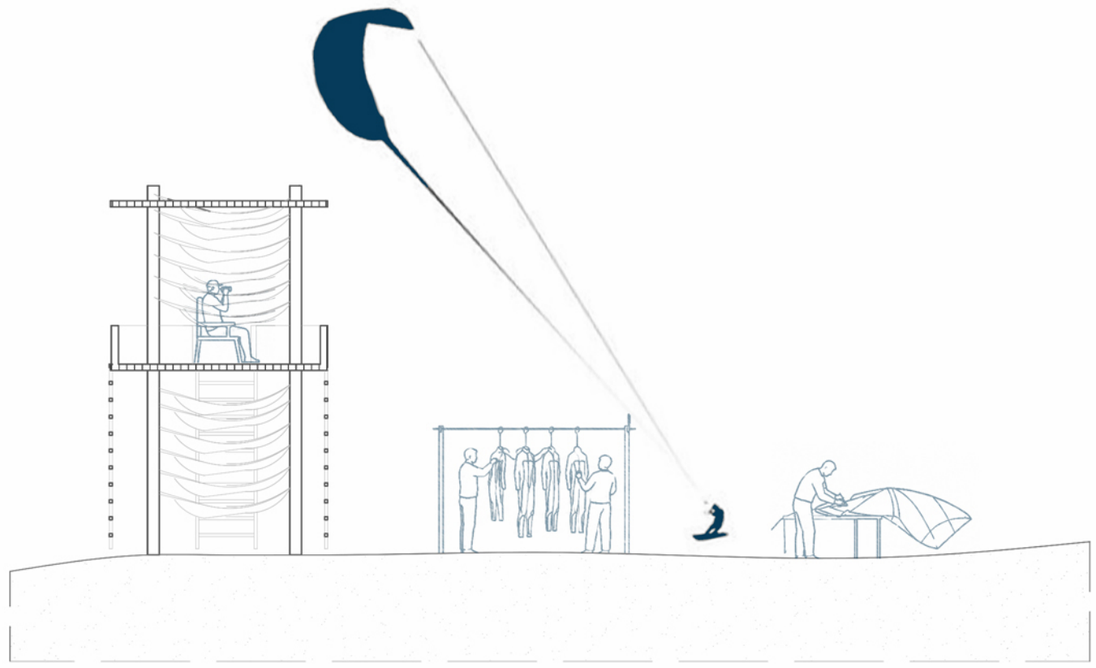
SP00003

+4.00
+3.00
+0.00

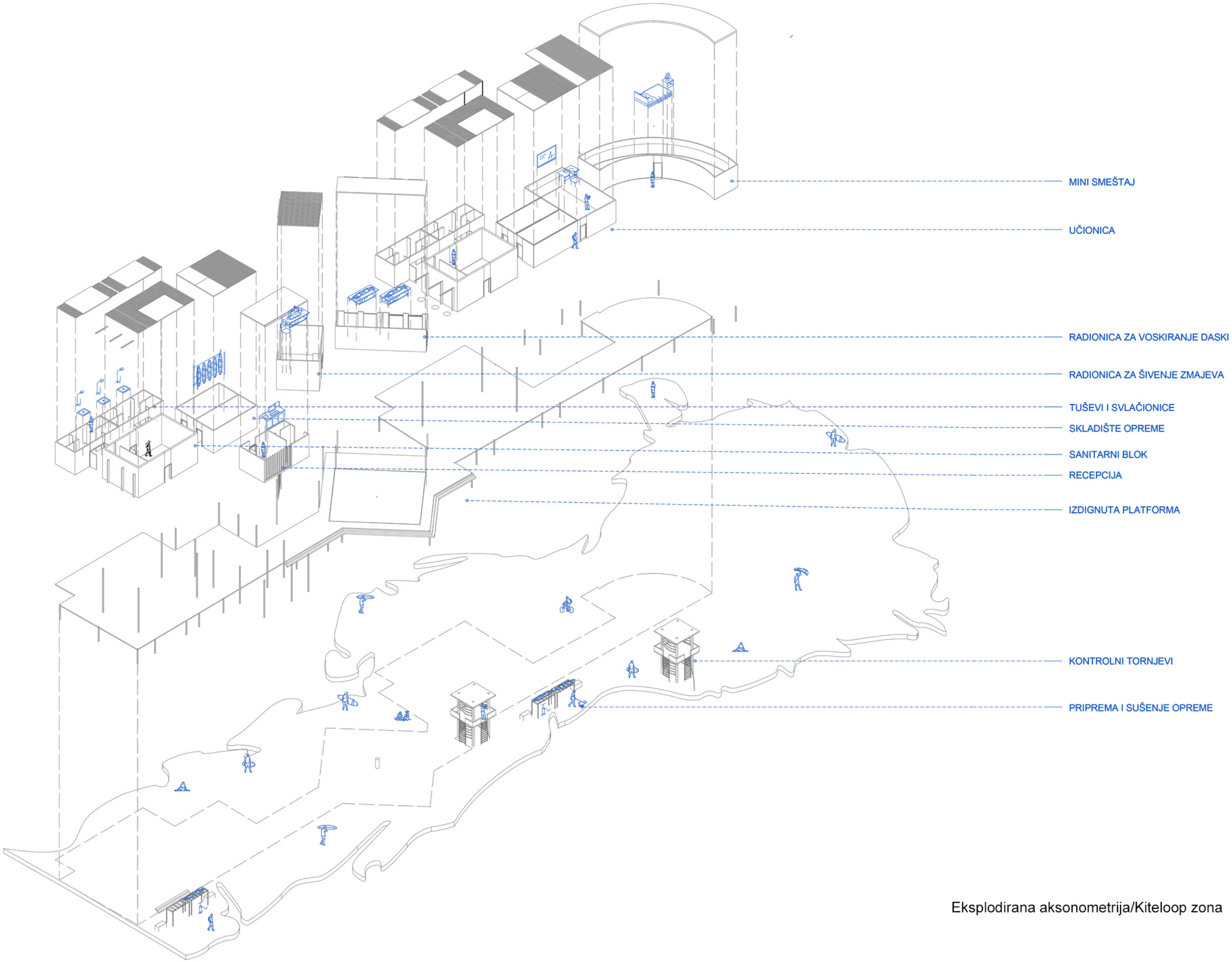

+3.00
+0.00
-2.00

Preseci-Kiteloop zona
R1 1:100

Eksplodirana aksonometrija/Kiteloop zona

SP00003

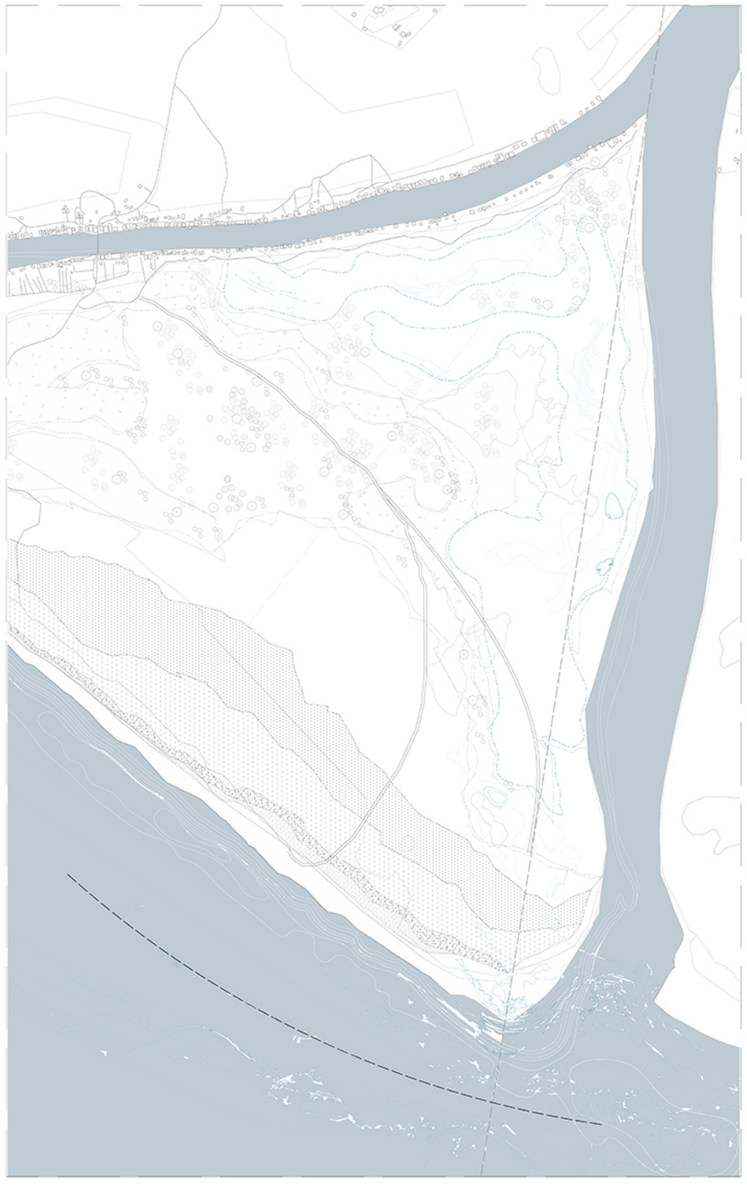

SP00003

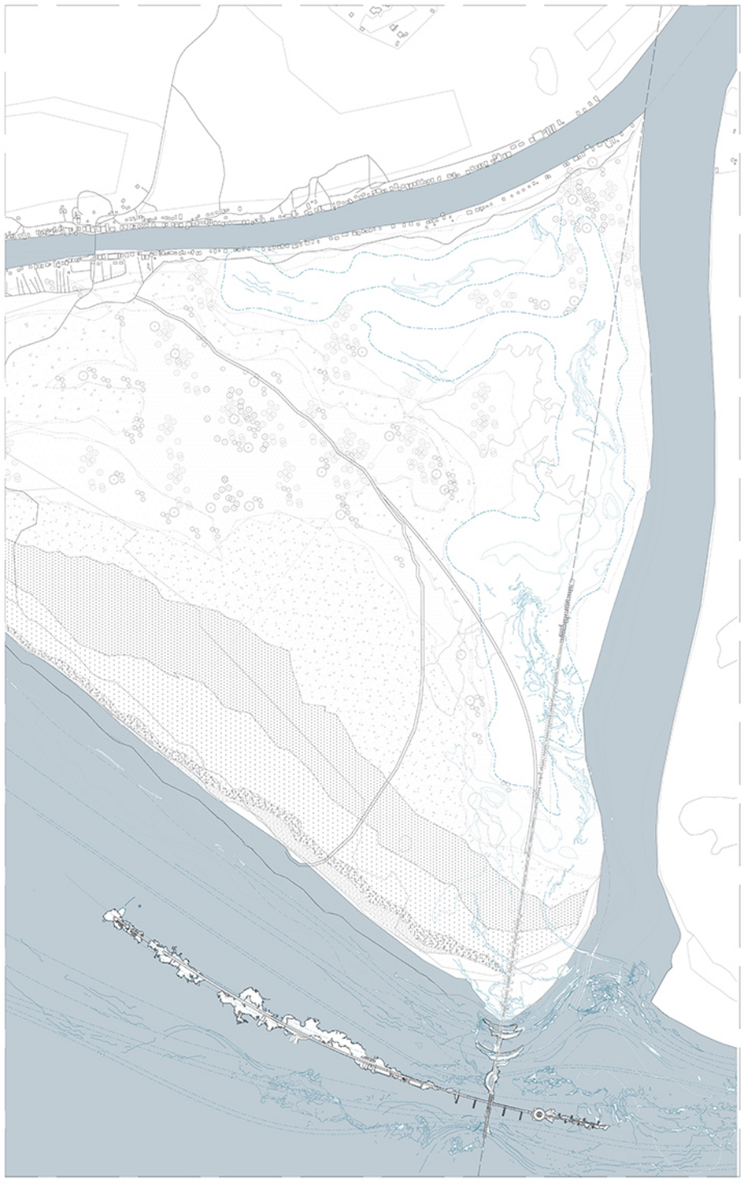
NOVA. ADA.

Projekat Akrecija Ade na Adi Bojani predstavlja inovativni odgovor na izazove obalske erozije. Formiranjem prostorne barijere, naš greben prikuplja sediment i podstiče proces prirodnog taloženja. Kroz godine, ovaj greben ne samo što proširuje Adu, već postaje i samoodrživa osnova za stvaranje novog pejzaža. Istovremeno, ova mikrolokacija integruje lokalne aktivnosti poput ribarstva i kite sportova, stvarajući dinamičan prostor zajednice kojem je omogućeno dalje aktiviranje.

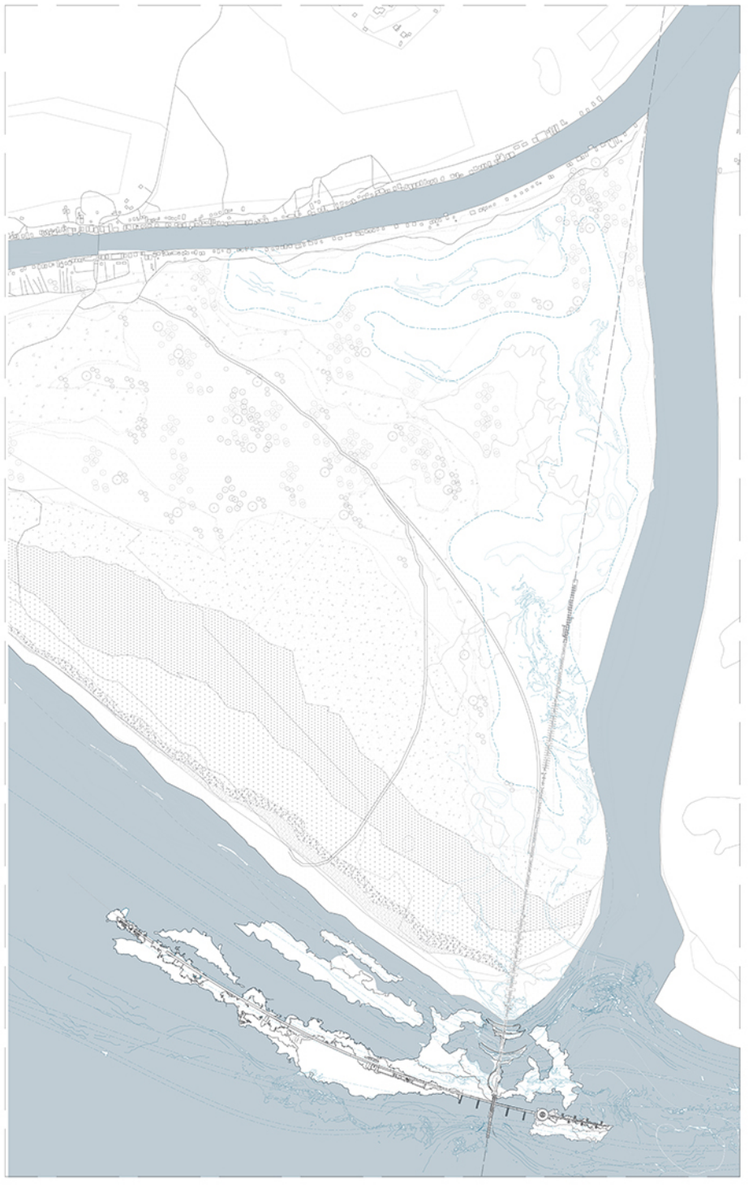
Inicijalna postavka grebena

Ovaj prikaz ilustruje početnu liniju postavke Biorock barijere duž oboda Ade Bojane. Ova struktura predstavlja temelj projekta i prvu liniju odbrane od erozije, pažljivo pozicioniranu da započne proces obnavljanja obale.

Prva decenija sedimentacije

Nakon 10 godina, jasno se uočavaju rezultati prirodnog taloženja. Biorock greben uspešno zadržava sediment i pesak, stvarajući prve stabilne obrise nove obalne linije i uspostavljajući novu ravnotežu sa vodenim strujama.

Pogled u budućnost i nova Ada

Kroz decenije, naš greben doživljava značajno proširenje. Ono što je počelo kao tanka barijera, sada je masivan, samoodrživ sistem. Greben se prirodno širi, ne samo štiteći postojeću obalu, već aktivno stvarajući novi pejzaž i uvećavajući samu površinu Ade Bojane...

SP00003